

Zakboek
**Openbare orde
en veiligheid**

Nederlands
Genootschap
van Burgemeesters

Zakboek
**Openbare orde
en veiligheid**

Inhoudsopgave

Voorwoord	6
1. Inleiding	8
Openbare orde en veiligheid; begripsbepaling	8
Karakter van bevoegdheid: bestuursrechtelijk	9
Exclusieve bevoegdheid: niet mandateren of delegeren	10
Locoburgemeester als volwaardige vervanger	11
Typen bevoegdheden op gebied van openbare orde en veiligheid	12
2. Algemene bevoegdheden en noodbevoegdheden	14
Bevoegdheden op grond van Gemeentewet	14
Algemene bevoegdheid tot handhaving openbare orde (Gw, Artikel 172)	14
Noodbevel (Gw, Artikel 175)	17
Noodverordening (Gw, Artikel 176)	20
3. Specifieke bevoegdheden	22
Preventief fouilleren (Gw, Artikel 151b)	23
Cameratoezicht (Gw, Artikel 151c)	27
Bestuurlijke ophouding (Gw, Artikel 154a en 176a)	30
Bevelen bestrijding ernstige overlast (Gw, Artikel 172a en 172a)	32
Toezicht op openbare vermakelijkheden en inrichtingen (Gw, Artikel 174)	35
Sluiten woning - Wet Victoria (Gw, Artikel 174a)	39
Opiumwet (Artikel 13b)	42
Wet tijdelijk huisverbod	45
Wet openbare manifestaties	47
Wet Publieke gezondheid	51

Wet BOPZ	53
Wet Bibob.....	55
4. Politiewet	58
Gezag	58
Driehoeksoverleg	59
Bestuur	60
Zeggenschap.....	60
Verantwoordingsplicht	60
5. Wet Veiligheidsregio's	62
Bevoegdheden lokale ramp	62
Bevoegdheden bovenlokale ramp.....	63
Rol Commissaris van de Koningin.....	64
Toegang rampterrein	64
Binnentreden van hulpverlening.....	64
6. Algemeen Plaatselijke Verordening (APV).....	66
7. Informatie-uitwisseling	70
Wet Politiegegevens	72
8. Wetgeving in aantocht.....	74
Drank- en Horecawet.....	74
Doorzettingsmacht Wet centra jeugd en gezin.....	76
Wetsvoorstel Herziening kinderschermingsmaatregelen	78
Regionale gemeenten lokaal veiligheidsbeleid.....	79
Bijlage	
Overige bevoegdheden.....	82
Trefwoordenregister.....	84

Voorwoord

De burgemeester is belast met de handhaving van de openbare orde en veiligheid. Om die verantwoordelijkheid waar te kunnen maken, staan hem tal van bevoegdheden ter beschikking. Van oudsher heeft de burgemeester al diverse bevoegdheden die hun grondslag vinden in algemene bepalingen in de Gemeentewet. Van recentere datum zijn daar diverse - meer specifieke - bepalingen in de Gemeentewet aan toegevoegd, zoals de bestuurlijke ophouding, sluiting van drugspannen en cameratoezicht op openbare plaatsen. En in een aantal bijzondere wetten heeft de burgemeester bevoegdheden om op te treden als omstandigheden daarom vragen. Het varieert dan onder andere van het tijdelijk huisverbod tegen plegers van huiselijk geweld tot het reguleren en zelfs verbieden van demonstraties als de openbare orde daar om vraagt.

De taken en bevoegdheden van de burgemeester zijn geen statisch gegeven. Maatschappelijke omstandigheden wijzigen, jurisprudentie vormt zich en met regelmaat verandert de wetgeving. Zo is er op dit moment - september 2010 - een aantal nieuwe bevoegdheden in aantocht op gebieden zoals handhaving van de Drank- en Horecawet en verplichte opvoedingsondersteuning. Voorzover deze in behandeling zijn bij het parlement zijn deze beschreven.

Deze publicatie geeft de burgemeester, de locoburgemeester en zijn ambtelijke ondersteuning een beknopt en praktisch overzicht van de actuele bevoegdheden op het gebied van de openbare orde en veiligheid. De bevoegdheden zijn voorzien van casuïstiek, zodat de werking ervan in de praktijk helder wordt. Om deze bundel overzichtelijk te houden, is ervoor gekozen om de bevoegdheden zo beknopt mogelijk te beschrijven, zonder de

werkelijkheid geweld aan te doen. Veelvuldig wordt verwezen naar de website van het Nederlands Genootschap van Burgemeesters - www.burgemeesters.nl/bevoegdheden, waar meer achtergronden en toelichtingen over de genoemde bevoegdheden te vinden zijn.

In de bijlage is een opsomming opgenomen van bevoegdheden die niet in de publicatie zijn besproken. Meer achtergronden over deze bevoegdheden zijn op de website van het Nederlands Genootschap van Burgemeesters toegevoegd.

*Bort Koelewijn,
Burgemeester van Kampen,
Lid bestuur Nederlands Genootschap van Burgemeesters*

1

Inleiding

Openbare orde en veiligheid; begripsbepaling

Velen hebben geprobeerd een definitie van het begrip *Openbare orde* te vinden. Dat blijkt niet eenvoudig en onder omstandigheden en door de tijd te wijzigen. In het algemeen wordt geduid op een ordentelijk verloop van het maatschappelijk verkeer in de openbare ruimte. Voor de toepassing van de bevoegdheden is het belangrijker te kijken naar verstoring of bedreiging van de openbare orde. Het gaat dan om omstandigheden waarbij direct (dreigend) gevaar voor anderen bestaat of de rechten van anderen worden of dreigen te worden aangetast. Ook die verstoring/bedreiging verschilt naar situatie en tijd: wat op de ene plaats een verstoring van de openbare orde is, wordt elders mogelijk niet zo ervaren. Bij de handhaving van de openbare orde gaat het om de zorg voor de naleving van regels, waarbij niet-naleving de rust in het openbare leven wordt verstoord.

Verstoring van de openbare orde is geen nauw omlijnd begrip, al was het maar omdat altijd rekening moet worden gehouden met de specifieke omstandigheden van het geval. Verwezen kan worden naar het arrest van de Hoge Raad van 30 januari 2007 (LJN: AZ2104), in het bijzonder rechtsoverweging 3.4.1: *“Het begrip ‘verstoring van de (openbare) orde’ in genoemde bepaling¹ is niet nader omlijnd. De beantwoording van de vraag of daarvan sprake is, zal dus moeten worden beantwoord aan de hand van het normale spraakgebruik, met inachtneming van de specifieke omstandigheden van het geval. Wil van een dergelijke verstoring*

¹ Artikel 76, eerste lid, APV 'sGravenhage 1982, geplaatst in Hoofdstuk II (Openbare Orde): "Onverminderd het bepaalde in de artikelen 424, 426bis van het Wetboek van Strafrecht is het verboden, op of aan de openbare weg of in een voor het publiek toegankelijk bouwwerk op enigerlei wijze de orde te verstoren, personen lastig te vallen of te vechten."

kunnen worden gesproken, dan zal het moeten gaan om een verstoring van enige betekenis van de normale gang van zaken in of aan de desbetreffende openbare ruimte.”

In zijn conclusie voorafgaand aan voornoemd arrest, citeert de procureur-generaal de omschrijving van het begrip openbare orde van advocaat-generaal s'Jacob (1966): *“De openbare orde (...) is de normale gang van het maatschappelijk leven op een bepaalde plaats en onder de gegeven omstandigheden. Wanneer iemand zich zodanig gedraagt of anderen tot zodanig gedrag brengt, dat de gang van het maatschappelijk leven op een bepaalde plaats naar de omstandigheden abnormaal wordt, dan verstoort hij de openbare orde, ongeacht of de andere ter plaatse aanwezige personen in enig opzicht zijn tegenstanders dan wel zijn medestanders zijn.”* De openbare orde is in deze definitie een plaatsgebonden fenomeen: het gaat om de gang van het maatschappelijk leven zoals die op een bepaalde plaats, onder de omstandigheden van het moment de objectieve bestemming die de openbare ruimte op een bepaald moment heeft als normaal heeft te gelden. De procureur-generaal geeft in zijn conclusie voorafgaand aan het arrest van de Hoge Raad van 2007 het volgende voorbeeld. Als op het Lange Voorhout in Den Haag een manifestatie wordt georganiseerd om de Koningin toe te juichen, dan vormt de geluidsoverlast die dat gejuich voor de omwonenden oplevert, geen verstoring van de openbare orde. Zou daarentegen sprake zijn van een plechtigheid waarbij de gevallen uit de Tweede Wereldoorlog worden herdacht, dan vormt het maken van lawaai wél een verstoring van de openbare orde.

Karakter van bevoegdheid: bestuursrechtelijk

Openbare orde bevoegdheden zijn bestuursrechtelijke bevoegdheden (dus niet strafrechtelijk of privaatrechtelijk). Dat betekent dat zij primair een preventief en/of preparatoir (herstellend) karakter hebben en gericht zijn op het voorkómen van verstoring van de openbare orde of op het herstel daarvan. In tegenstelling

tot strafrechtelijke bevoegdheden hebben deze bevoegdheden niet het doel om te straffen. Recentelijk echter zijn er ook bestuursrechtelijke bevoegdheden gekomen, die wel een punitief karakter hebben, zoals de bestuurlijke boete en de bestuurlijke strafbeschikking.

Het bestuursrechtelijke karakter van de bevoegdheden heeft implicaties voor de toepassing ervan. Voordat bevoegdheden in het kader van openbare orde handhaving kunnen worden toegepast is het vaak nodig om eerst een waarschuwing te geven. De burger wordt dan in staat gesteld om alsnog de openbare ordeverstoring te beëindigen. Wanneer de bevoegdheden gericht zijn op individuen of concrete groepen, dan geeft de burgemeester een beschikking af. Burgers kunnen bezwaar en beroep aantekenen tegen dergelijke beschikkingen volgens de gebruikelijke bezwaar- en beroepsbepalingen op basis van de Algemene wet bestuursrecht.

Exclusieve bevoegdheid: niet mandateren of delegeren

De burgemeester is als eenhoofdig bestuursorgaan belast met de handhaving van de openbare orde en veiligheid². Dat impliceert dat de bevoegdheden op het vlak van openbare orde niet kunnen worden gedelegeerd aan bijvoorbeeld het college van B&W of een wethouder.

De mogelijkheden tot mandatering van openbare orde en veiligheidsmaatregelen zijn beperkt, omdat mandaat niet kan worden verleend indien de aard van de bevoegdheid zich daartegen verzet. Dit geldt bijvoorbeeld voor het gezag over de politie, het gezag bij brand en andere ongevallen voorzover de brandweer daarbij een taak heeft en het opperbevel in de rampenbestrijding. Artikel 177, lid 2 Gemeentewet sluit mandatering aan de politie tot het nemen van besluiten uit bij:

² Artikel 172 lid 1 en artikel 173 Gemeentewet en artikel 4 Wet veiligheidsregio's.

- preventief fouilleren (151b),
- bestuurlijke ophouding (154a en 176a),
- algemene handhaving openbare orde (172),
- bevelen bestrijding ernstige overlast (172a en 172a)
- het geven van bevelen bij de uitoefening van toezicht op openbare gemakkelikheden en samenkomsten en op voor het publiek toegankelijke gebouwen (174 lid 2),
- het sluiten van woningen wegens openbare ordeverstoring (174a),
- noodbevel (175) en
- noodverordening (176).

Wel kan de burgemeester de bevoegdheden uit de APV mandateren aan de politie.

Verhouding tot college en raad

Het gaat in dit zakboek om de bevoegdheden van de burgemeester als zelfstandig orgaan. Inhoudelijk kan er echter raakvlak zijn met portefeuilles van wethouders, oftewel het collegiaal bestuur. Een goede verhouding tussen college en burgemeester is dan ook essentieel. Immers, de burgemeester zal zijn bevoegdheden vaak snel moeten toepassen, zodat afstemming van tevoren vaak lastig is. De burgemeester legt dan achteraf uit waarom en hoe hij zijn bevoegdheden heeft ingezet. Met de raad heeft de burgemeester een andere verhouding. De raad stelt de kaders vast van het integraal veiligheidsbeleid en kan de burgemeester bevoegdheden verlenen, bijvoorbeeld als het gaat om cameratoezicht. De uitvoering van het openbare orde en veiligheidsbeleid is echter een taak van het college behalve voor zover bevoegdheden op dit terrein zijn toegekend aan de burgemeester. De burgemeester legt dan ook verantwoording af aan de raad over de inzet van zijn bevoegdheden ter handhaving van de openbare orde.

Locoburgemeester als volwaardige vervanger

De locoburgemeester treedt in de schoenen van de burgemeester op basis van artikel 77 Gemeentewet: 'Bij verhindering of

ontstentenis van de burgemeester wordt zijn ambt waargenomen door een door het college aan te wijzen wethouder'. Dit betekent dat een wethouder die een burgemeester tijdens een crisis ondersteunt maar niet werkelijk vervangt niet als locoburgemeester kan optreden. De openbare orde en veiligheidbevoegdheden blijven in dat geval in handen van de burgemeester.

Typen bevoegdheden op gebied van openbare orde en veiligheid

Er zijn twee typen openbare orde en veiligheidbevoegdheden. Deze typen worden in de volgende hoofdstukken van dit zakboek behandeld. Het zijn kortweg:

- **Algemene bevoegdheden en noodbevoegdheden** op basis van Gemeentewet (bijvoorbeeld de noodverordening van artikel 176 Gemeentewet)
- **Specifieke bevoegdheden** op basis van specifieke wetten (zoals bijvoorbeeld het tijdelijk huisverbod bij huiselijk geweld en het sluiten van drugspannen op basis van artikel 13b Opiumwet), op basis van specifieke artikelen in de Gemeentewet (bijvoorbeeld cameratoezicht en preventief fouilleren) of bevoegdheden die de burgemeester ontleent aan vastgestelde verordeningen (bijvoorbeeld samenscholingsverbod, verblijfsontzeggingen, e.d. zoals vastgelegd in de APV). Voor een deel van deze specifieke bevoegdheden geldt dat de burgemeester verplicht is tot samenspraak en/of samenwerking met het Openbaar Ministerie (bijvoorbeeld preventief fouilleren (artikel 151b Gemeentewet) en cameratoezicht (artikel 151c Gemeentewet).

2

Algemene bevoegdheden en noodbevoegdheden

Bevoegdheden op grond van Gemeentewet

De Gemeentewet geeft een algemeen kader voor de bevoegdheden op het gebied van openbare orde en veiligheid die voor een breed scala aan situaties inzetbaar zijn. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld bevoegdheden die de burgemeester op basis van de Opiumwet heeft en alleen voor drugsgerelateerde situaties inzetbaar zijn.

In de Gemeentewet wordt de basis gelegd voor de openbare orde en veiligheidspportefeuille van de burgemeester. De algemene bevoegdheid voor de burgemeester is hierin vastgelegd (artikel 172), de bevoegdheid tot het geven van een noodbevel (artikel 175) en de bevoegdheid tot het afkondigen van een noodverordening (artikel 176).

Algemene bevoegdheid tot handhaving openbare orde (Artikel 172)

Artikel 172 Gemeentewet belast de burgemeester met de handhaving van de openbare orde onder gewone omstandigheden. Hoewel het hier gaat om taken die aan het eenhoofdige bestuursorgaan burgemeester zijn toebedeeld, heeft ook de gemeenteraad taken op openbare orde en veiligheidsgebied. Zo is het de raad die verordeningen kan opstellen die zien op de openbare orde en veiligheid en kan de raad algemene regels opstellen voor de uitoefening van de bevoegdheden van de burgemeester. Het is echter niet wenselijk dat de raad daarmee de mogelijkheden voor de burgemeester om op te kunnen treden beperkt. In geval van attributie van bevoegdheden is het overigens ook niet mogelijk. In alle gevallen geldt dat de burgemeester als eenhoofdige bestuursorgaan zelf moet kunnen beslissen, als de situatie om snel handelen vraagt. En vervolgens is de burgemeester

verantwoording verschuldigd aan de raad over het door hem gevoerde (openbare orde en veiligheids)beleid.

Lid 2 van artikel 172 bepaalt dat de burgemeester overtredingen van wettelijke voorschriften die betrekking hebben op de openbare orde, kan beletten en beëindigen. Het gaat hier om de naleving van bestaande wettelijke voorschriften waarbij de niet-naleving ervan leidt tot openbare orde verstoring.

Dit is feitelijk een vorm van bestuursdwang, maar dan zonder de voorwaarden uit de Algemene wet bestuursrecht. Lid 2 kan worden toegepast, ook als op een andere wijze de openbare orde kan worden gehandhaafd, bijvoorbeeld door bestuursrechtelijk of strafrechtelijk optreden.

Het derde lid van artikel 172 verschaft de burgemeester de zogenaamde 'lichte bevelsbevoegdheid'. De burgemeester is bevoegd bij (dreigende) verstoring van de openbare orde alle bevelen te geven die hij noodzakelijk acht voor de handhaving van de openbare orde. Deze bepaling is er gekomen voor situatie's - waarbij er geen sprake is van overtredingen, omdat wettelijke voorschriften ontbreken - maar de burgemeester het nodig acht om in te grijpen. In deze situaties moet er acuut gevaar zijn voor de openbare orde. Als er wel wettelijke voorschriften (wetgeving, APV) zijn, dan gaan die boven de toepassing van het derde lid. De lichte bevelsbevoegdheid wordt dus gebruikt wanneer geschreven normen (zie lid 2) ontbreken. De burgemeester kan dan zelf een voorschrift opstellen gericht op één of meer personen die de openbare orde (dreigen te) verstoren. Overtreding van dit voorschrift is strafbaar, volgens artikel 184 Wetboek van strafrecht. Het derde lid wordt vooral gebruikt voor het opleggen van bijvoorbeeld verblijfsontzeggingen en gebiedsverboden wanneer deze niet in de APV zijn geregeld, maar de toepassingsmogelijkheden zijn ruimer dan dergelijke ontzeggingen en verboden. Als de APV wel bepalingen bevat, dan zal de burgemeester daarvan gebruik moeten maken en is toepassing van de lichte bevelsbevoegdheid

niet mogelijk (subsidiariteitsbeginsel). Ook geldt dat de burgemeester de bevoegdheid slechts kan inzetten bij plotseling actueel opkomend of zich concreet voordoend gevaar voor de openbare orde dan wel in een situatie dat er van een concrete en actuele dreiging sprake is. Het gaat met andere woorden om een onmiddellijkheidsinstrument dat toegepast kan worden in een situatie waarin direct ingrijpen zozeer noodzakelijk is dat ook de waarborgen van afdeling 5.3 van de Algemene wet bestuursrecht niet in acht genomen kunnen worden.

In tegenstelling tot het noodbevel of de noodverordening (artikel 175 en 176 Gemeentewet) mag de burgemeester bij de toepassing van artikel 172 lid 3 geen inbreuk maken op overige wetgeving.

Casus

Ontruiming van schip op basis van artikel 172 lid 3 Gemeentewet

In 2001 besluit de burgemeester van Maastricht artikel 172 lid 3 te gebruiken als basis voor het ontruimen van een schip, dat huisvesting biedt aan zeker 60 Poolse werknemers. Hij beval op grond van deze bepaling een schip, de “Generaal Maczek”, dat werd gebruikt voor de huisvesting van Poolse werknemers te ontruimen wegens brandgevaar. De situatie was zeer brandonveilig en levensbedreigend, niet alleen voor de personen aan boord maar ook voor de directe omgeving. De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State stelt in zijn vonnis: ‘Gezien de omvang, de aard en de ernst van de door de Inspecteur voor de Scheepvaart en de directeur van de Brandweer Maastricht geconstateerde tekortkomingen is de burgemeester tot het oordeel gekomen dat sprake was van een onhoudbare en levensbedreigende situatie die tot onmiddellijk ingrijpen noopte. De burgemeester was ingevolge artikel 172, derde lid, van de Gemeentewet bevoegd tot het geven van bevelen, zoals het onderhavige ontruimingsbevel, die noodzakelijk te achten waren om de openbare orde te handhaven of ernstige verstoring daarvan te voorkomen.’

Op www.burgemeesters.nl/bevoegdheden:

- wetstekst
- verwijzingen en bronnen
- beschrijving van de casus

Noodbevel (Artikel 175)

Het noodbevel van artikel 175 Gemeentewet mag alleen in uitzonderlijke situaties worden toegepast. Het noodbevel kan worden ingezet als sprake is van oproer, wanordelijkheden, rampen of zware ongevallen of de vrees daartoe bestaat. Het wetsartikel bepaalt dat de burgemeester bevoegd is alle bevelen te geven die hij nodig acht ter handhaving van de openbare orde of ter beperking van gevaar. Deze maatregel mag worden toegepast wanneer het gaat om een *bepaald* aantal personen of organisaties. Gaat het om een *onbepaald* aantal personen (“een ieder”), dan is een noodverordening het geschikte middel (artikel 176 Gemeentewet). Een noodbevel kan wel dienen als een overbrugging naar een noodverordening.

De maatregelen mogen niet verder strekken dan strikt noodzakelijk is (proportionaliteit) en minder ingrijpende bevoegdheden tekortschieten (subsidiariteit). Bovendien moet er sprake zijn van buitengewone omstandigheden. De inhoud van het noodbevel kan enkele grondrechten inperken. Via een noodbevel kunnen de vrijheid van godsdienst (artikel 6 Grondwet), de vrijheid van meningsuiting (artikel 7 lid 3 Grondwet) en de vrijheid van vergadering en betoging (artikel 9 Grondwet) worden ingeperkt. Het is in principe niet toegestaan van de privacywaarborg uit artikel 10 Grondwet en artikel 8 EVRM af te wijken, maar dit gebeurt in de praktijk wel. Dit betekent concreet dat men een gebied kan evacueren en mensen kan verplichten zich van de openbare weg te verwijderen naar een plek buiten het gebied, maar mensen niet kan verplichten hun huis te verlaten.

Een (individueel) evacuatiebevel behoort daarmee niet tot de mogelijkheden, omdat dit het woonrecht van burgers uit artikel 8 EVRM aantast. In dergelijke gevallen biedt de Wet verplaatsing bevolking wel mogelijkheden.

Casus

Verblijfsontzegging op basis van artikel 175 Gemeentewet

Om het verbod een feestboot aan te leggen in de Kruithaven nabij het Dance Valley terrein in Spaarnwoude kracht bij te zetten, heeft de burgemeester van Velsen een noodbevel uitgevaardigd op grond van artikel 175 van de Gemeentewet. In dit noodbevel is bepaald dat het verboden is bezoekers van het Dance Valley festival op zaterdag 3 augustus in te schepen ter hoogte van de Kruithaven in het Noordzeekanaal, nabij het festivalterrein. Wanneer de organisator van het bootfeest in strijd met het noodbevel handelt, riskeert hij aanhouding door de politie.

Casus

Beperking toegangswegen Culemborg

Begin 2010 zijn er in Culemborg ernstige ongeregelheden tussen groepen Marokkaanse en Molukse jongeren. De burgemeester heeft via de politie informatie dat vanuit andere delen van het land mensen naar Culemborg willen komen om de openbare orde verder te verstoren. De burgemeester vaardigt een noodbevel uit om de toegangswegen voor deze groepen af te sluiten. Omdat een deel van de toegangswegen via de gemeenten Buren en Geldermalsen voeren, verzoekt de burgemeester aan burgemeesters van deze gemeenten tot een gelijk noodbevel te besluiten. Dit gebeurt en in de drie gemeenten is een noodbevel van kracht. Het verwijderingsbevel gelast dat iedereen die niet woonachtig is in Culemborg en zich begeeft richting Culemborg en die door gedrag, kleding, meegebrachte voorwerpen of anderszins aanleiding geeft tot het redelijke vermoeden aan de zijde van de politie dat hij of zij deel zal nemen aan wanordelijkheden en/of de aldaar geldende noodverordening zal gaan overtreden zijn/haar

reis richting Culemborg dient af te breken en deze reis niet mag hervatten tot de volgende ochtend 9.00 uur.

Casus

Afsluiting wijk Ondiep in Utrecht

In de Utrechts wijk Ondiep ontstaan ernstige ongeregeldheden nadat een wijkbewoner bij een schietincident dodelijk getroffen is door een politiekogel. De burgemeester heeft aanwijzingen dat relschoppers van elders naar de wijk willen en besluit om de wijk 'avonds en 's nachts met hekken af te sluiten. De toegang tot het afgesloten gebied is uitsluitend toegestaan aan bewoners en aan personen wier aanwezigheid in dit gebied om dringende redenen noodzakelijk is. Aan de maatregel ligt een noodbevel op grond van artikel 175, Gemeentewet ten grondslag. Mensen die de wijk in of uit willen kunnen dat alleen nog maar via door de politie gecontroleerde posten. Binnen de wijk kunnen de bewoners zich vrij bewegen.

Casus

Gevaar instorting flatgebouw

Uit een bouwtechnisch onderzoek blijkt dat een flatgebouw aan het Amsterdamse Bos- en Lommerplein instortingsgevaar kent vanwege constructiefouten. De burgemeester besluit tot een noodbevel, omdat de vrees bestaat dat gebruik van het gebouw tot zware ongevallen leiden. De flat wordt met hekken afgesloten. De burgemeester beveelt een ieder die zich binnen een bij het besluit gevoegd gebied begeeft, dit onmiddellijk te verlaten en beveelt dit gebied niet te betreden. Het verbod geldt ook voor bewoners, maar niet voor ambtenaren in de uitoefening van de functie.

Op www.burgemeesters.nl/bevoegdheden:

- wetstekst
- schematisch overzicht van de verschillen tussen noodbevel en noodverordening
- verwijzingen en bronnen
- beschrijvingen van de casussen
- jurisprudentie

Noodverordening (Artikel 176)

De noodverordening (artikel 176 Gemeentewet) is een algemeen verbindend voorschrift voor een onbepaald aantal personen (“een ieder”) in buitengewone omstandigheden. De noodverordening maakt beperking van bepaalde grondrechten mogelijk, waardoor terughoudend wordt omgegaan met het toepassen van een noodverordening. Zie de beschrijving van het noodbevel. In de praktijk heeft de noodverordening betrekking op bijvoorbeeld ontruiming van gebouwen en gebieden, acuut gevaar, dijkdoorbraken, bommeldingen, etc.

De verordening wordt ingevolge artikel 176, 2e lid Gemeentewet direct na bekendmaking ter kennis gebracht van de gemeenteraad, van de Commissaris van de Koningin en van de Hoofdofficier van Justitie. Zodra de buitengewone omstandigheden die tot de noodverordening noopten zijn opgeheven, dan dient de burgemeester alle voorschriften weer in te trekken (lid 7).

De noodverordening moet door de gemeenteraad worden bekrachtigd, zelfs als deze al weer is beëindigd. Zolang raad de noodverordening nog niet bekrachtigd heeft, kan de Commissaris van de Koningin de werking van de noodverordening opschorten. Niet-naleving van de voorschriften uit de noodverordening is strafbaar (artikel 443 Wetboek van Strafrecht).

Casus

Weigering bekrachtiging noodverordening

In 2006 kondigde de waarnemend burgemeester van Onderbanken een noodverordening af, om daarmee een geplande bomenkap in Schinveld mogelijk te maken. De gemeenteraad verzette zich tegen de bomenkap en stemde de noodverordening unaniem af, waarna de verordening op grond van artikel 176 lid 4 alsnog door de gouverneur van Limburg werd bekrachtigd.

Casus

Afschermen rampterrein Turkish Airlines crash

Op 25 februari 2009 stortte nabij de Polderbaan op Schiphol een toestel van Turkish Airlines neer. Met het weekend voor de boeg wilde burgemeester Weterings (Haarlemmermeer) voorkomen dat ramptoeristen naar de brokstukken zouden komen kijken. Er werd besloten om een ruime cirkel rond de plaats van het incident af te schermen voor pottenkijkers met behulp van een noodverordening. Daarin werd omschreven dat het een ieder verboden was zich hinderlijk op te houden op of langs een aantal specifieke weggedeelten. Het verbod gold - uiteraard - niet voor hulpverleners en bewoners van percelen aan de genoemde weggedeelten.

Op www.burgemeesters.nl/bevoegdheden:

- wetstekst
- schematisch overzicht van de verschillen tussen noodbevel en noodverordening
- voorbeelden van noodverordeningen
- interviews met burgemeesters over gebruik noodverordening
- verwijzingen en bronnen

3

Specifieke bevoegdheden

In dit deel van het *Zakboek openbare orde* komen bevoegdheden aan de orde die de burgemeester kan inzetten voor specifieke situaties. Het betreffen zowel bevoegdheden op grond van de Gemeentewet als op grond van andere wetgeving. Achtereenvolgens gaat het om de volgende bevoegdheden:

Op grond van de Gemeentewet:

- preventief fouilleren (artikel 151b),
- cameratoezicht (artikel 151c),
- bestuurlijke ophouding (artikel 154a jo 176a)
- bevelen bestrijding ernstige overlast (artikel 172a en 172b)
- toezicht op openbare gemakkelikheden en inrichtingen (art 174) en
- sluiten woningen (artikel 174a).

Op grond van andere wetgeving:

- Opiumwet,
- Wet Tijdelijk Huisverbod,
- Wet Openbare Manifestaties,
- Wet Publieke Gezondheid,
- Wet BOPZ,
- Wet Bibob,
- Wet Veiligheidsregio's,
- Politiewet 1993

Samenspraak met het Openbaar Ministerie

Een deel van de bevoegdheden kan de burgemeester eigenstandig toepassen en voor een ander deel is samenspraak met het openbaar ministerie nodig. Zo stelt artikel 151c lid 2 Gemeentewet dat de burgemeester, na overleg met de officier van justitie in het driehoeksoverleg de periode moet vaststellen waarin gebruik wordt gemaakt van cameratoezicht. Hetzelfde geldt voor het

aanwijzen van een veiligheidsrisicogebied waarbinnen een burgemeester kan overgaan tot preventief fouilleren. Het gaat hier om verplichte samenspraak met de officier van justitie alvorens de burgemeester maatregelen kan nemen. Dat neemt niet weg dat het ook op andere terreinen nuttig kan zijn om afstemming met het openbaar ministerie te zoeken. Uiteraard is dat nodig als het de inzet van de politie betreft (lokaal driehoeksoverleg), maar ook daarbuiten is het aan te bevelen tot afstemming met de officier van justitie te komen, zodat het vervolgingsbeleid aansluit op de maatregelen die de burgemeester heeft genomen.

Preventief fouilleren (Artikel 151b)

Ter handhaving van de openbare orde kan de gemeenteraad de burgemeester de bevoegdheid geven om veiligheidsrisicogebieden in de gemeente aan te wijzen. Een veiligheidsrisicogebied is een gebied dat naar bestemming of vast gebruik voor iedereen toegankelijk is, met een hoog risico op geweldsdelicten en dreigingen met vuurwapens, zoals:

- concentraties van uitgaansgelegenheden, die uit het oogpunt van openbare orde en veiligheid een bijzondere gevaarstelling met zich meebrengen.
- (sport-)evenementen en manifestaties met een verhoogd risico voor de openbare orde en veiligheid.
- gebieden met een voortdurende drugsoverlast.

Binnen een veiligheidsrisicogebied kan de officier van justitie de politie gelasten tot preventief fouilleren op verboden wapenbezit. De politie kan dan personen fouilleren zonder dat een concrete verdenking tegen de persoon in kwestie bestaat. Daarmee is preventief fouilleren eerder een controlemiddel om (gewelds)misdrijven in een gebied te voorkomen en wijkt het af van het gangbare uitgangspunt dat burgers zich slechts bij verdenking in de zin van artikel 27 Wetboek van Strafvordering opsporingshandelingen moeten toestaan.

Behoudens specifieke locaties als luchtvaartterreinen is preventief fouilleren enkel mogelijk binnen een veiligheidsrisicogebied. Artikel 151b Gemeentewet bepaalt dat de gemeenteraad de burgemeester de bevoegdheid kan verlenen om veiligheidsrisicogebieden aan te wijzen wanneer de openbare orde wordt verstoord of dreigt te worden verstoord door de aanwezigheid van wapens. De bevoegdheid om een veiligheidsrisicogebied in te kunnen stellen wordt vastgelegd in een bepaling in de APV.

De burgemeester heeft overleg met de officier van justitie voordat hij een dergelijk gebied aanwijst. Bovendien moet de burgemeester het aanwijzingsbesluit goed (en schriftelijk) motiveren. De aanwijzing mag niet langer duren dan voor de handhaving van de openbare orde noodzakelijk is. In deze veiligheidsrisicogebieden kan de officier van justitie vervolgens een last verlenen om alle personen te fouilleren en bagage en auto's te doorzoeken op wapens. In de last is aangegeven op welke tijden en op basis van welke feiten de politie mag fouilleren. Dit houdt in dat de politie - indien nodig geacht - op bevel van de dienstdoende Officier van Justitie kan overgaan tot preventief fouilleren. De last kan bijvoorbeeld omschrijven dat de politie in een uitgaansgebied tijdens de uitgaanstijden in de drie komende weekenden preventief mag fouilleren.

Belanghebbenden kunnen in beroep gaan tegen het aanwijzingsbesluit van de burgemeester. Bewoners, eigenaren van bedrijven, exploitanten en werknemers worden als belanghebbenden aangemerkt, regelmatige bezoekers niet. Voor een ieder is het verplicht het bevel tot preventief fouilleren op te volgen. Wel kan een ieder in beroep gaan tegen een dergelijk bevel. Bij het aantreffen van verboden wapens geldt de reguliere vervolging op basis van de Wet wapens en munitie.

Naast de mogelijkheid voor gemeenten om veiligheidsrisicogebieden aan te wijzen, zijn er ook andere mogelijkheden.

Zo kunnen de officier van justitie en de regering ook gebieden aanwijzen. Bij het Besluit opsporing terroristische misdrijven zijn door de regering als veiligheidsrisicogebied aangewezen:

- Binnenhof Den Haag
- centrale stations van de vier grote steden
- luchthavens en de daaraan grenzende gebieden
- kerncentrale Borssele
- Mediapark Hilversum

Casus

Preventief fouilleren na Koninginnedagdrama in Apeldoorn

Na de aanslag op Koninginnedag 2009 in Apeldoorn maakte de burgemeester van Apeldoorn gebruik van zijn bevoegdheid om in het centrum van de stad een veiligheidsrisicogebied in te stellen. Daarmee werd het tijdens de herdenkingsbijeenkomsten mogelijk om in het gebied tot preventief fouilleren over te gaan.

Casus

Preventief fouilleren rond voetbalwedstrijd

In februari 2010 speelt Ajax in de Amsterdam Arena een voetbalwedstrijd tegen Juventus. Uit politierapporten blijkt dat er rond de wedstrijden tussen de clubs in voorgaande jaren diverse incidenten waren, waarbij supporters van beide clubs wapens zoals paraplu's, (verkorte) knuppels, boksbeugels, messen, traangas, pepperspray, golfballen, geslepen munten, katapulten en een vuurwapen gebruikten. De Amsterdam Arena ligt direct naast de gemeente Ouder-Amstel. De burgemeester van Ouder-Amstel besluit daarop een omschreven deel van de gemeente aan te wijzen als veiligheidsrisicogebied. De aanwijzing geldt de dag voor en de dag van de wedstrijd.

Casus

Prostitutiezone in Alkmaar veiligheidsrisicogebied

De burgemeester van Alkmaar heeft het prostitutiegebied rond de Achterdam aangewezen als veiligheidsrisicogebied van

18 september 2008 tot en met 18 maart 2009. Uit meldingen, aangiften en incidentregistraties van de politie is de burgemeester gebleken dat dit gebied te maken heeft met een toenemend aantal incidenten met (vuur)wapengeweld en andere vormen van geweld. Uit het advies blijkt dat een periode van zes maanden noodzakelijk is om het risico van (vuur)wapenbezit en gebruik terug te kunnen dringen.

Casus

Preventief fouilleren op Schiphol

In de gemeente Haarlemmermeer is de luchthaven Schiphol als veiligheidsrisicogebied aangewezen. In een besluit van 16 mei 2006 wijst de burgemeester dit gebied opnieuw aan als veiligheidsrisicogebied voor de periode van 19 juni 2006 tot 20 juni 2007. Hij stelt in een toelichtende nota dat de officier van justitie en de Koninklijke Marechaussee hem hebben geadviseerd om dat te doen. Hij schrijft: 'Het veiligheidsrisicogebied draagt bij aan de veiligheid op het luchthaventerrein, omdat hiermee de mogelijkheid ontstaat om personen in het gebied preventief te fouilleren. (...) Op 2 februari 2005 werd door een team van de Koninklijke Marechaussee een vuurwapen in een auto aangetroffen met 13 scherpe patronen. Bij de grootschalige preventief fouilleeractie op 18 april 2005 werden dertien arrestaties verricht. De actie leverde de vondst van zestien wapens op, waaronder weer een vuurwapen. Bij de controle gehouden op 6 juni 2005 werd een geluidsdemper en een patroonhouder aangetroffen in een voertuig.'

In 2008 ziet de burgemeester ervan af om het besluit te verlengen vanwege de inwerkingtreding van artikel 52 lid 4 Wet wapens en munitie. Dit artikel bepaalt dat 'De bedoelde ambtenaren alsmede andere daartoe door Onze Minister aangewezen personen zijn bevoegd een persoon die zich bevindt op de Luchthaven Schiphol, bedoeld in paragraaf 8 van de Wet Luchtvaart, of luchtvaartterreinen als bedoeld in artikel 7 van de Luchtvaartwet, te allen tijde aan zijn kleding en de

verpakking van goederen, met inbegrip van reisbagage, alsmede diens vervoermiddel, te onderzoeken.' Daarmee is het niet langer nodig om op grond van de Gemeentewet het gebied als veiligheidsrisicogebied aan te wijzen.

Op www.burgemeesters.nl/bevoegdheden:

- wetsteksten
- beleidsmatige aandachtspunten alvorens tot preventief fouilleren over te gaan
- verwijzingen en bronnen
- beschrijvingen en documentatie over de casussen

Cameratoezicht (Artikel 151c)

Sinds 1 februari 2006 is in de Gemeentewet opgenomen dat gemeenten op openbare plaatsen toezicht kunnen houden met camera's. Artikel 151c bepaalt dat de gemeenteraad de burgemeester de bevoegdheid kan verlenen om camera's te plaatsen in het belang van de openbare orde. Deze bevoegdheid wordt vastgelegd in een bepaling in de APV. In het driehoeks-overleg moet worden afgestemd over welke periode gebruik wordt gemaakt van cameratoezicht (artikel 151c lid 2).

Veel gemeenten maken gebruik van cameratoezicht, bijvoorbeeld waar het gaat om uitgaansgebieden, de omgeving van het station, winkelgebieden en gebieden met drugsgerelateerde criminaliteit. Het plaatsen van de camera's is altijd bedoeld als preventief middel en niet voor de opsporing van strafbare feiten. De opsporing van strafbare feiten is het domein van de officier van justitie, waarbij heel andere wet- en regelgeving geldt. Dat neemt niet weg dat camerabeelden soms bruikbare informatie bevatten voor opsporingsonderzoek en daarvoor onder voorwaarden ook mogen worden gebruikt.

Cameratoezicht mag geen ongeoorloofde inbreuk op de privacy veroorzaken. Daarom is gemeentelijk cameratoezicht gereguleerd en is het alleen mogelijk als:

- dit nodig is voor de handhaving van de openbare orde (op basis van een veiligheidsanalyse),
- het besluit voor een afgebakende periode en voor een beperkt openbaar gebied geldt,
- na afloop wordt beoordeeld of de maatregel effectief was,
- de maatregel proportioneel is,
- de maatregel voldoet aan de vereiste subsidiariteit (geen betere alternatieven voor handen)
- de aanwezigheid van camera's kenbaar is voor iedereen die binnen het bereik van de camera's is.

De politie (i.c. de korpsbeheerder) is de beheerder van de camerabeelden, die maximaal 4 weken bewaard mogen blijven. Sinds de Wet politiegegevens van kracht is, hoeft de politie geen apart reglement voor het register van camerabeelden te hebben.

Casus

Cameratoezicht in Veenendaal

Op 14 april 2009 vraagt het College van B&W van Veenendaal aan de gemeenteraad om in te stemmen met de nota Cameratoezicht. Daarmee verzoekt het college de raad om een juridische basis te leggen voor cameratoezicht in de APV. In de bijgevoegde nota van de burgemeester aan de raad vermeldt de burgemeester dat de raad de bevoegdheid van de burgemeester kan inperken. Zo kan de raad besluiten om geen cameratoezicht toe te staan en de raad kan besluiten om de burgemeester alleen voor specifieke plaatsen en voor een bepaalde duur de bevoegdheid te geven om cameratoezicht te houden. De burgemeester geeft aan dat hij van plan is om met behulp van goed zichtbare borden kenbaar te maken dat cameratoezicht wordt gehouden.

Casus

Cameratoezicht fiets- en voetgangersbrug bij NS station Zoetermeer

De gemeente Zoetermeer heeft één locatie met cameratoezicht: de Mandelabrug, de fiets- en voetgangersbrug bij NS station Zoetermeer, die ook dienst doet als stationshal. In 2002 heeft de gemeenteraad besloten tot cameratoezicht nadat in 2001 bleek dat de brug door burgers als een van de onveiligste plekken in de stad werd beleefd. Het cameratoezicht moet bijdragen aan voorkomen van geweldsincidenten en vandalisme en het vergroten van de veiligheidsbeleving. Achttien camera's houden deze brug 24 uur per dag, 7 dagen in de week in de gaten. De politie bekijkt de beelden van deze camera's. Dit gebeurt in de Geïntegreerde MonitorCentrale (GMC) van de regiopolitie Haaglanden in Den Haag. Daar worden ook de camera's van andere gemeenten uit de regio uitgekeken. Iedere twee jaar wordt het cameratoezicht geëvalueerd.

Casus

Geïntegreerd toezicht in Almere

De gemeente Almere heeft sinds 2008 op uitgebreide schaal cameratoezicht in het stadscentrum om leefbaarheid te bevorderen en criminaliteit te beperken. In het centrum hangen ruim 100 camera's die worden bekeken vanuit een centrale toezichtcentrale. Als zich voor de camera een incident voordoet, wordt dit live waargenomen door twee observanten in de centrale. Zij kunnen via een sterk geautomatiseerd systeem de politie, een gemeentelijke handhaver of iemand anders inschakelen. Ook is het mogelijk om de lichtsterkte van de openbare verlichting vanuit de toezichtcentrale te bedienen. Op basis van een evaluatie heeft het college begin 2010 besloten het cameratoezicht voort te zetten.

Op www.burgemeesters.nl/bevoegdheden:

- wetstekst
- Handreiking cameratoezicht van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid
- verwijzingen en bronnen
- achtergrondinformatie over de casus

Bestuurlijke ophouding (Artikel 154a en 176a)

Voor de start van het Europees Voetbalkampioenschap EK2000, dat in Nederland plaatsvond is de mogelijkheid tot *bestuurlijke ophouding* gecreëerd. De burgemeester heeft de mogelijkheid om hiermee een verstoring van de openbare orde te voorkomen of te beëindigen. Bij bestuurlijke ophouding kan de burgemeester groepen personen maximaal 12 uur laten vasthouden of insluiten. De bevoegdheid voorzag in een leemte, omdat burgemeesters in het verleden hun toevlucht zochten tot buitenwettelijke middelen om potentiële lastpakken uit de buurt van grote samenkomsten (evenementen, demonstraties, etc.) te houden.

Omdat het hier gaat om een vrijheidsbenemende maatregel moet bestuurlijke ophouding aan een groot aantal voorwaarden voldoen, die zijn omschreven in artikelen 154a en 176a Gemeentewet. Dit heeft de toepassing van het instrument moeilijk gemaakt, waardoor het in het afgelopen decennium slechts één maal feitelijk is toegepast.

De bevoegdheid voor bestuurlijke ophouding kan op twee manieren worden toegepast:

- Wanneer de gemeenteraad daartoe heeft besloten dat het middel ingezet kan worden: *Artikel 154a* bepaalt dat de gemeenteraad de burgemeester de bevoegdheid kan verlenen om groepen personen op te houden. Deze bevoegdheid wordt vastgelegd in een bepaling in de APV.

- Voor situaties, waarin de gemeenteraad geen bepaling in de APV heeft opgenomen: *Artikel 176a* is in het leven geroepen voor gevallen waarin de in artikel 154a bedoelde verordening de situatie niet dekt. Als plotseling of vanwege onvoorziene omstandigheden blijkt dat bestuurlijke ophouding onmisbaar is, kan bestuurlijke ophouding als ‘nood-optie’ plaatsvinden op basis van artikel 176a Gemeentewet. Bestuurlijke ophouding conform artikel 176a Gemeentewet kan dan worden toegepast wanneer een noodbevel of noodverordening niet wordt nageleefd.

Het Besluit plaatsen bestuurlijke ophouding geeft nadere voorschriften voor de locatie van de ophouding. Zo moet de ophoudingsplaats beschikken over toiletten, moet er gelegenheid zijn om te telefoneren en moet medische zorg worden geboden. Bovendien moeten de opgehouden - nog tijdens de periode van ophouding - in de gelegenheid worden gesteld om beroep aan te tekenen en/ of een voorlopige voorziening te verzoeken bij de rechter. Indien mogelijk moet de verzoeker zelfs nog tijdens de ophouding door de rechtbank worden gehoord.

Casus

Bestuurlijke ophouding bij voetbalwedstrijd Almelo

Op 13 augustus 2005 vindt de voetbalwedstrijd Heracles Almelo tegen PSV plaats. De burgemeester van Almelo stelt een noodverordening vast waarin op basis van artikel 176 Gemeentewet personen die kennelijk behoren tot supportersgroepen, anders dan die van Heracles wordt verboden om zich op 13 augustus 2005 vanaf 12.00 uur tot 24.00 uur in de binnenstad op te houden. Artikel 1 van de noodverordening maakt bestuurlijke ophouding bij overtreding van de noodverordening mogelijk. Een groep PSV-supporters wordt vervolgens bestuurlijk opgehouden. De supporters zijn van mening dat de ophouding onrechtmatig was en gaan in beroep. In beroep blijkt dat de noodverordening onvoldoende bekend is gemaakt, waardoor ook het besluit tot bestuurlijke

ophouding een wettelijke grondslag ontbeert. Daarnaast merkt de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State op dat de noodverordening niet voldoet aan de eis van artikel 176a, lid 2, aanhef en onder a dat stelt dat de burgemeester de bevoegdheid slechts uitoefent wanneer personen specifieke onderdelen van de noodverordening groepsgewijs niet naleven. In deze casus vermeldt de noodverordening niet welke onderdelen van de noodverordening worden gehandhaafd door middel van bestuurlijke ophouding en dat is in strijd met het beginsel van rechtszekerheid. Ook is artikel 154a, lid 5 (waarschuwingsplicht) niet in acht genomen. Een eis die, volgens de Afdeling te allen tijde dient vooraf te gaan aan de toepassing van bestuurlijke ophouding.

Op www.burgemeesters.nl/bevoegdheden:

- Wetstekst
- Besluit Plaatsen Bestuurlijke Ophouding
- Handleiding Bestuurlijke Ophouding van het ministerie van BZK
- verwijzingen en bronnen
- volledige rechterlijke uitspraak in de casus

Bestrijding ernstige overlast (Gemeentewet, artikel 172a, 172b)

De Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast heeft twee artikelen in de Gemeentewet geïntroduceerd, die de burgemeester de bevelsbevoegdheid geven om op te kunnen treden tegen mensen die herhaaldelijk individueel of groepsgewijs de openbare orde verstoren. Voorts geeft de nieuwe wet aan de officier van justitie de mogelijkheid om een gedragsaanwijzing te geven aan verdachten van misdrijven die samengaan met ernstige overlast. Ten slotte is er de bevoegdheid voor de burgemeesters om een bevel op te leggen aan ouders van kinderen onder de twaalf jaar die in groepsverband herhaaldelijk de openbare orde verstoren.

Bevel op basis van Gemeentewet artikel 172a

Het bevel kan de volgende vormen hebben:

- een verbod om zich bij bepaalde objecten of in bepaalde delen van de gemeente te bevinden
- een verbod om zich in bepaalde delen met meer dan drie personen in groepsverband op te houden
- een plicht zich te melden op bepaalde plaatsen, al dan niet in de gemeente gelegen.

De burgemeester kan een dergelijk bevel voor ten hoogste drie maanden vaststellen en maximaal drie maal verlengen, waarmee de totale periode dus twaalf maanden bestrijkt. Ook kan de burgemeester een bevel tussentijds aanpassen, intrekken of aan betrokkene ontheffing verlenen. Het bevel kan betrekking hebben op personen die buiten de gemeente wonen, maar binnen de gemeente voor verstoring van de openbare orde zorgen. Wanneer een burgemeester een meldplaats in een andere gemeente vaststelt, dan moet dat in overeenstemming met de burgemeester van die gemeente gebeuren.

Gedragsaanwijzing voor de officier van justitie

Het gaat te ver om in het kader van dit zakboek in te gaan op de bevoegdheden van de officier van justitie, maar in de Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast is een bevoegdheid aan de officier van justitie toegekend, die beperkend werkt op de bevelsbevoegdheid van de burgemeester in deze wet. De officier van Justitie kan namelijk een gedragsaanwijzing opleggen aan verdachten van strafbare feiten waarmee de openbare orde in het geding was. Deze gedragsaanwijzing betreft een omgevingsverbod, een contactverbod en een mogelijke meldingsplicht. De burgemeester kan niet aan iemand voor hetzelfde gebied een omgevingsverbod opleggen als al via een gedragsaanwijzing van de officier van justitie voor betrokkene geldt.

12-minners

Met de Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast is er een nieuw artikel 172b in de Gemeentewet opgenomen, waarmee de burgemeesters aan ouders van kinderen tot 12 jaar een bevel kan geven. Het gaat om kinderen die herhaaldelijk in groepsverband de openbare orde hebben verstoord en de burgemeester moet ernstige vrees hebben voor verdere versterking. De burgemeester kan aan de ouders van deze kinderen het bevel geven om:

- het kind niet zonder begeleiding van een ouder in een bepaald gebied te laten komen
- het kind op bepaalde dagen van de week niet zonder begeleiding tussen 20.00 en 06.00 uur op voor publiek toegankelijke plaatsen te laten komen.

Het bevel mag ten hoogste voor de duur van drie maanden worden gegeven en de burgemeester kan maximaal twee andere personen aanwijzen voor de begeleiding van het kind. Het is niet bekend hoe vaak een burgemeester het bevel kan verlengen of herhalen. Evenmin is bekend of de burgemeester het bevel kan intrekken.

Op www.burgemeesters.nl/bevoegdheden:

- wetstekst
- jurisprudentie, zodra deze ontstaat.
- circulaire twaalfminners minister van BZK.

Toezicht op openbare gemakkelijkheden en inrichtingen (Artikel 174)

Artikel 174 Gemeentewet belast de burgemeester met het toezicht op voor het publiek openstaande gebouwen en erven, openbare samenkomsten en gemakkelijkheden. De manier waarop een gelegenheid onder normale omstandigheden wordt gebruikt is daarbij relevant. Een restaurant waar een besloten feest plaatsvindt, is dus ook een voor het publiek openstaand gebouw. Voorbeelden van openbare gemakkelijkheden en inrichtingen:

- Openbare gemakkelijkheden en samenkomsten: kermis, braderie, (pop)festival, (voetbal)wedstrijd, optocht (geen demonstratie) en (vierdaagse) wandeltocht, persconferentie, etc.,
- Openbare inrichtingen en erven: winkel, bank, bioscoop, theater, restaurant, café, terras horecabedrijf, hotel, disco-theek, coffeeshop, seksinrichting, maar ook de voor publiek toegankelijke delen van bijvoorbeeld gemeentehuis, provincie-huis, rechtbank, museum,.

Het begrip *toezicht* is ruimer dan de handhaving van de openbare orde en veiligheid. Onder toezicht wordt verstaan:

- toezicht op *naleving* (artikel 5: 11 Awb),
- het *geven van bevelen* die nodig zijn voor de bescherming van de veiligheid en de gezondheid (lid 2), bijvoorbeeld het sluiten van inrichtingen of het stoppen van gemakkelijkheden op grond van een brandgevaarlijke situatie,
- toezicht op de *uitvoering* van verordeningen, waaronder de APV.

In acute veiligheidssituaties kan onverwijld worden ingegrepen. In minder acute situaties zal eerst een waarschuwing worden gegeven. Een burgemeester kan bijvoorbeeld beslissen om een café te sluiten indien de voorschriften betreffende de sluitingstijden opnieuw niet worden nageleefd. Dit bevel kan worden gehandhaafd door middel van bestuursdwang of dwangsom op basis van artikel 125 lid 3 Gemeentewet. Zowel het bevel als de bestuursdwangbeschikking staan open voor bezwaar en beroep.

Bij het geven van een bevel moet de burgemeester wel enkele voorwaarden in acht nemen:

- er moeten geen wettelijke regelingen of gewone middelen voor handen zijn op grond waarvan hij kan optreden;
- het bevel mag niet in strijd zijn met hogere wetgeving;
- de verstoring van de orde moet concreet en acuut zijn;
- bij de motivering (schriftelijk; bij grote spoed eventueel later op te stellen) moeten de overwegingen vermeld zijn en
- er moet een einddatum aan het bevel verbonden zijn.

Het enkele feit dat er illegale/criminele activiteiten plaatsvinden in een openbare inrichting is onvoldoende reden voor een bevel. Het bevel moet namelijk gericht zijn op herstel van de openbare orde en heeft geen betrekking op criminaliteitsbestrijding. Wel is gokken en handel in verdovende middel een aantasting van de openbare orde en veiligheid, waarbij wel een bevel mogelijk is. Voor overige delicten geldt dat de burgemeester niet bevoegd is om op te treden; vervolging van strafbare feiten is de verantwoordelijkheid van de officier van justitie.

Casus

Sluiting van hotelgedeelte

Na een inspectiebezoek van de brandweer besluit de burgemeester van Woudrichem het hotelgedeelte van een pand tot nader order te sluiten op basis van artikel 174 Gemeentewet. Omdat de geconstateerde tekortkomingen in het hotelgedeelte ernstig zijn, wordt de hoteleigenaar op grond van artikel 125 van de Gemeentewet en afdeling 5.3 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: de Awb) onder aanzegging van bestuursdwang aangeschreven om binnen dertig dagen een aantal nader aangeduide maatregelen te treffen. Het hotel blijft gesloten, totdat zodanige maatregelen zijn genomen dat aan een aantal nader aangeduide vereisten wordt voldaan.

Casus

Beperking bezoekersaantal dance-evenement

In 2002 besluit de burgemeester van Utrecht maximaal 25.000 bezoekers toe te laten tot het dance evenement “trance energy”. De burgemeester is van mening dat op deze locatie en in aanmerking genomen de beschikbare politiecapaciteit, een hoger bezoekersaantal dan tot een concrete, zich direct aandienende, de veiligheid of gezondheid bedreigende situatie zou leiden. Het bevel is mede gebaseerd op het door het driehoeksoverleg gekozen beleidsuitgangspunt, dat het bezoekersaantal van grootschalige muziekfeesten in de Jaarbeurs moet worden beperkt tot 20.000, mede gelet op de samenstelling en leeftijd van het publiek, de aanwezigheid van grote aantallen mensen in een beperkte ruimte, de uren waarop het feest plaatsvindt, en het gebruik van drugs in combinatie met alcohol. In aanvulling hierop heeft het driehoeksoverleg volgens de beslissing op bezwaar op basis van de door ID&T voor dit evenement gepresenteerde extra veiligheidsmaatregelen een bezoekersaantal van maximaal 25.000 mensen aanvaardbaar geacht. Bij een nog hoger aantal bezoekers zal de situatie bij een op drift geraakte mensenmassa ongeacht de mate van begeleiding, niet in de hand kunnen worden gehouden.

Casus

Sluiting Horeca-inrichting na ongeregelheden

De burgemeester van Eindhoven besluit Horeca-inrichting Blue Parrott in uitgaansgebied Stratumseind, nadat in de directe nabijheid van de horeca-inrichting de bedrijfsleider van de horeca-inrichting onnodig geweld heeft gebruikt tegen een persoon, die daarbij gewond raakte. Naar het oordeel van de burgemeester is dit een ernstig incident en een ernstige verstoring van de openbare orde. Derhalve besluit de burgemeester tot een tijdelijke sluiting van de horeca-inrichting voor een periode van drie weken. De eigenaar tekent bezwaar aan en de gemeentelijke bezwaarschriftencommissie acht de termijn van sluiting niet in verhouding tot de duur van andere sluitingen van horeca-inrichtingen en de ernst van de daaraan ten

grondslag liggende incidenten. De commissie weegt daarin mee dat de eigenaar niet eerder een bestuurlijke maatregel opgelegd heeft gekregen en de betreffende bedrijfsleider niet eerder betrokken is geweest bij een soortgelijk incident. Daarna brengt de burgemeester de sluitingstermijn terug tot één week. De Raad van State verwerpt het beroep dat de eigenaar tegen deze sluiting heeft ingesteld.

Op www.burgemeesters.nl/bevoegdheden:

- wetstekst
- verwijzingen en bronnen
- beschrijvingen van de casus

Sluiten woning - Wet Victoria (Artikel 174a)

De Wet Victoria (artikel 174a Gemeentewet) geeft de burgemeester de bevoegdheid tot sluiting van een woning, of een niet voor het publiek toegankelijk lokaal bij verstoring van de openbare orde rond die woning door gedragingen in die woning of lokaal. Om tot sluiting van de woning of het lokaal (en bijbehorend erf) over te kunnen gaan, moeten de effecten van de verstoring van de openbare orde rond de woning of het lokaal te kenmerken zijn als ernstige overlast. Voorbeelden zijn voortdurend bezoek van verslaafden, handel in verdovende middelen, heling, prostitutie etc, voor zover te relateren aan de woning. Het gaat zowel om daadwerkelijke overlast als om ernstige vrees voor verstoring van de openbare orde, omdat de bewoner in een vorige woning tot overlast heeft gezorgd en er aanwijzingen zijn dat hij de huidige woning op dezelfde wijze zal gebruiken (lid 2).

De bevoegdheid tot het sluiten van een woning is een zeer zware bevoegdheid, die inbreuk maakt op persoonlijke levenssfeer (artikel 10 Grondwet) en op het huisrecht van de bewoners (artikel 12 Grondwet). Net als voor alle bevoegdheden geldt, moet de burgemeester in de praktijk ook hier eerst proberen om de overlast met andere, minder ingrijpende middelen, een halt toe te roepen. Ook moet de burgemeester betrokkene eerst waarschuwen en op de hoogte stellen van de geconstateerde overlast, alvorens hij kan besluiten tot sluiting.

Het bevel om de woning te sluiten is een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Dat betekent dat de bewoner (of een andere belanghebbende) bezwaar kan maken en in beroep kan gaan tegen het besluit van de burgemeester. Bovendien moet betrokkene bij het besluit binnen een te bepalen termijn in de gelegenheid worden gesteld om de overlast te beëindigen, tenzij er sprake is van spoedeisende sluiting.

Uit de jurisprudentie blijkt onder meer dat:

- de burgemeester zorgvuldig moet onderzoeken hoe ernstig de vrees voor verstoring van de openbare orde is én,
- deugdelijk moet motiveren waaruit die verwachte verstoring blijkt.

Na sluiting door de burgemeester kan het college van B&W een vervolg geven op grond van de Wet Victor. Het college is bevoegd om de eigenaar te verplichten om een andere gebruiker voor het pand aan te wijzen of het gebouw in beheer te geven (artikel 14 van de Woningwet). Aan dit besluit kunnen voorwaarden worden gesteld, zoals het geschikt maken voor gebruik van de woning. Mocht er ondanks de aanwijzingsbevoegdheid geen uitzicht zijn op duurzaam herstel van de openbare orde rond de betreffende woning, dan is de gemeenteraad, op grond van artikel 77 lid 1 sub 7 Onteigeningswet, bevoegd om tot onteigening over te gaan.

Een praktisch knelpunt is de zorgplicht die de burgemeester heeft voor de bewoners van het gesloten pand. Als onschuldige bewoners als kinderen en de partner van de overlastveroorzaker geen alternatief onderdak hebben is uitzetting in de praktijk niet een adequate oplossing om de overlast te bestrijden. De overlastveroorzaker zelf hoeft geen alternatieve woonruimte aangeboden te worden.

Casus

Sluiting van huurwoning vanwege drugsoverlast

In Breda wordt een huurwoning voor drie maanden gesloten, wegens langdurige en ernstige overlast die niet samenhangt met overtreding van de Opiumwet. Volgens de voorzieningenrechter is het voldoende aannemelijk dat enkele bewoners van de woning langdurig ernstige overlast hebben veroorzaakt, dat deze overlast heeft geleid tot ernstige aantasting van de openbare orde ter plaatse en dat van omwonenden in redelijkheid niet kan worden gevraagd de overlast en aantasting van de openbare orde nog

langer te dulden. Het beroep op de culturele achtergrond van verzoekster slaagt niet, omdat dit niet wegneemt dat bepaalde gedragingen naar Nederlands recht strafbaar zijn en dat bepaalde gewoonten van haar en haar gezinsleden bij omwonenden gevoelens van grote onveiligheid oproepen. Het besluit voor de sluiting van de huurwoning wordt op last van de Voorzieningenrechter tijdelijk geschorst, opdat kan worden gezorgd voor adequate opvang van zowel de kinderen van verzoekster als verzoekster zelf.

Casus

Sluiting van een woning na voortdurende burenruzies

De burgemeester van Pekela sluit een woning voor één jaar, omdat de bewoners voor ernstige buurtoverlast zorgden. Er was geen sprake van overlast als gevolg van drugshandel of -gebruik. De rechter oordeelde dat de Wet Victoria zich niet beperkt tot drugspanden en de burgemeester daarom het pand kon sluiten. Voorts oordeelde de rechter dat het aantal aangetoonde voorvallen van overlast weliswaar niet groot was, maar de ernst van de voorvallen dermate groot was, dat de burgemeester kon overgaan tot sluiting van de panden.

Casus

Sluiting van woning na ernstige buurtoverlast

De burgemeester van Apeldoorn besluit een woning voor 12 maanden te sluiten, omdat het drugspand zorgt voor ernstige overlast. In dit pand vond handel en gebruik van verdovende middelen plaats. Door drugs- en excessief drankgebruik was er sprake van voortdurende (geluid)overlast, van onderling geweld met en zonder letsel, vernielingen en vervuiling, intimidatie van bewoners naar omwonenden waaronder ook het schieten met een luchtdrukpistool op omwonenden vanuit de woning en brandstichting.

Op www.burgemeesters.nl/bevoegdheden:

- wetstekst
- lijst met eisen waaraan overlastdossiers moeten voldoen
- verwijzingen en bronnen
- rechterlijke uitspraken in de casus

Sluiten drugspannen - Wet Damocles (Opiumwet, Artikel 13b)

Artikel 13b Opiumwet, ook wel aangehaald als de Wet Damocles, biedt de burgemeester de mogelijkheid bestuursdwang toe te passen en woningen of voor het publiek toegankelijke inrichtingen te sluiten als daar sprake is van drugshandel. Bijzonder aan deze bepaling is dat niet hoeft te worden aangetoond dat de openbare orde in het geding is. Louter de aanwezigheid van drugs³ boven de normen voor eigen gebruik in de woningen vormt al voldoende rechtvaardiging om de woning of het lokaal te sluiten. Het gaat hier om een sluiting voor bepaalde tijd, waarbij de burgemeester betrokkene eerst moet waarschuwen en op de hoogte moet stellen van de geconstateerde overlast, alvorens hij kan besluiten tot sluiting. Na de sluiting kan het college de Wet Victor toepassen om het pand te onteigenen. Zie hiervoor de beschrijving bij de Wet Victoria.

Wanneer er bij de wet verboden misstanden in een coffeeshop worden aangetroffen omdat bijvoorbeeld harddrugs worden verhandeld kan tot sluiting of intrekking van de vergunning worden overgegaan. Ook wanneer er echter geen sprake is van bij de wet verboden activiteiten of overlast, maar wanneer de regels zoals die zijn vastgelegd in het lokale coffeeshopbeleid worden overtreden, biedt artikel 13b van de Opiumwet uitkomst.

³ Het moet hier om drugs uit lijst I en lijst II bij de Opiumwet gaan.

Het Centrum voor Criminaliteitspreventie (CCV) heeft een Stappenplan opgesteld voor het bestuurlijk optreden op grond van artikel 13b Opiumwet. De gemeente dient, voordat artikel 13b wordt toegepast, conform de Memorie van Toelichting, (coffeeshop)beleid te hebben geformuleerd en vastgesteld.

Casus

Sluiting van coffeeshop waar drugs worden verhandeld

Ingevolge artikel 13b van de Opiumwet heeft de burgemeester van Franekeradeel bestuursdwang toegepast. Dit is mogelijk indien in voor het publiek toegankelijke lokalen en daarbij behorende erven een middel als bedoeld in lijst I of II wordt verkocht, afgeleverd, of verstrekt dan wel daartoe aanwezig is. Ingevolge artikel 5.6, tweede lid, sub c, van de Drank- en Horecaverordening Franekeradeel is ook het verlot tot het verstrekken van alcoholvrije drank ingetrokken, omdat zich in het betrokken bedrijf feiten hebben voorgedaan die de vrees wettigen dat het van kracht blijven van het verlot gevaar zou opleveren voor de openbare orde, veiligheid of zedelijkheid.

Casus

Woning gesloten na drugsvondst

Op last van de burgemeester van Amsterdam is een woning gesloten, waar een grote hoeveelheid drugs is gevonden (446,42 kg hennep met een straatwaarde van rond de 1,5 miljoen euro). Door de aanwezigheid van de verdovende middelen is de openbare orde in het geding.

De leefomgeving in de buurt is onnodig in gevaar gebracht.

In de directe nabijheid van het perceel is een basisschool gevestigd. De drugs zijn na de inval direct uit de woning weggenomen. Het is echter niet uit te sluiten dat de woning deel uit maakt van een crimineel circuit en daarom wordt de woning voor 3 maanden gesloten. De huurder van het pand was eruit op het moment van de sluiting.

Artikel 13b Opiumwet geeft de mogelijkheid om bestuursdwang toe te passen bij publiek toegankelijke inrichtingen waar een hoeveelheid (soft)drugs wordt aangetroffen die bestemd is voor de handel. Artikel 13b Opiumwet geeft de mogelijkheid in dergelijke gevallen ook bestuursdwang toe te passen bij woningen.

Casus

Sluiting belhuis in verband met handel in drugs

De politie vindt bij een controle in een belhuis in Rotterdam een handelshoeveelheid harddrugs. Bovendien constateert de politie aanwezigheid en overlast van drugsdealers en -gebruikers in de nabijheid van het belhuis. De buurtagent waarschuwt het belhuis voor mogelijke sluiting. In aansluiting op het Handhavingsarrangement Horeca uit de gemeentelijke Horecanota besluit de burgemeester het pand voor zes maanden te sluiten, hoewel het pand geen Horecavestiging betreft. De periode is gekozen om de loop uit het pand te halen en de bekendheid als verkooppunt te verminderen.

Op www.burgemeesters.nl/bevoegdheden:

- wetstekst
- Stappenplan bestuurlijk optreden op grond van artikel 13b Opiumwet.
- verwijzingen en bronnen
- casusbeschrijvingen en jurisprudentie

Wet tijdelijk huisverbod

De Wet Tijdelijk huisverbod maakt het mogelijk om een persoon van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat tijdelijk (in beginsel 10 dagen) de toegang tot zijn woning te ontzeggen. Tijdens deze periode mag de betreffende persoon ook geen contact opnemen met zijn huisgenoten. De periode wordt benut om andere maatregelen te nemen die (de dreiging van) huiselijk geweld kunnen wegnemen.

De burgemeester legt het verbod op en kan het verbod verlengen tot maximaal vier weken. Het is een op zichzelf staande bevoegdheid. Het huisverbod kan ook worden ingezet ter voorkoming van strafbare feiten. Op overtreding van het verbod staat maximaal twee jaar celstraf of een taakstraf.

Aandachtspunten rond de inzet van het instrument:

- Er is een belangrijke samenhang met het hulpverleningstraject in de periode waarin het huisverbod wordt opgelegd. Als tijdens de tien dagen geen hulpverlening op gang komt, kan aan een belangrijk doel van het huisverbod - namelijk het wegnemen van de dreiging van huiselijk geweld - geen invulling worden gegeven.
- Om te beoordelen of de burgemeester een huisverbod oplegt, beoordeelt de burgemeester de gevaarzetting aan de hand van het Risicotaxatie instrument Huiselijk Geweld (RiHG).
- De burgemeester kan de bevoegdheid tot het opleggen van een tijdelijk huisverbod (deels) mandateren aan een hulpofficier van justitie. Het intrekken of verlengen van het verbod mag niet gemandateerd worden.
- De burgemeester (en de politie) is bevoegd de woning zonder toestemming van de bewoner binnen te treden, voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van de taak nodig is.
- De burgemeester neemt contact op met het Bureau Jeugdzorg als hij van plan is om een huisverbod op te leggen wegens (ernstig vermoeden van) kindermishandeling.

- Nadat een huisverbod is opgelegd of verlengd, informeert de burgemeester onverwijld de uithuisgeplaatste, de huisgenoten, een door hem aangewezen hulpverlener en zonodig het Bureau Jeugdzorg.
- De burgemeester draagt er zorg voor dat naleving van het huisverbod wordt gecontroleerd door de politie.
- De burgemeester draagt zorg voor het regelen van bijstand door een raadsman voor de uithuisgeplaatste voor de duur van de behandeling van het verzoek om een voorlopige voorziening indien de uithuisgeplaatste daartoe de wens te kennen heeft gegeven. De bijstand moet binnen 24 uur zijn geregeld nadat de uithuisgeplaatste daartoe de wens te kennen heeft gegeven.

Het ministerie van BZK heeft een handreiking uitgebracht die de verschillende stappen in het proces beschrijft.

Casus

Tijdelijk huisverbod in Zwijndrecht

De burgemeester van Zwijndrecht legt op 7 mei 2009 een tijdelijk huisverbod op aan een persoon voor de periode van voor de periode van 7 mei 2009 om 14.20 uur tot 17 mei 2009 om 14.20 uur. De zaak komt voor de rechter. Deze bepaalt dat het Risicotaxatie instrument Huiselijk Geweld (RiHG) voldoende aanknopingspunten biedt om te komen tot het besluit.

De burgemeester mocht oordelen dat er een ernstig vermoeden bestaat dat geweld kan worden gebuikt, omdat uit het RiHG blijkt dat de aanwezigheid van de persoon in de woning ernstig en onmiddellijk gevaar oplevert voor de veiligheid van zijn echtgenote. Diverse personen hebben verklaard dat de man zijn echtgenote al jaren stelselmatig vernedert en fysiek en geestelijk mishandelt. Deze verklaringen zijn ten overstaan van een hulpofficier van justitie afgelegd door de echtgenote, de ouders van de man, een huisvriend en een huisvriendin. Van de verklaringen is proces-verbaal opgemaakt. De rechter

stelt dat geen redenen bestaan om aan de juistheid van de verklaringen of van het proces-verbaal te twijfelen.

Op www.burgemeesters.nl/bevoegdheden:

- wetstekst
- handreiking en overige achtergrondinformatie
- jurisprudentie-overzicht
- verwijzingen en bronnen

Wet openbare manifestaties

Wanneer een betoging of demonstratie wordt gehouden is de Wet Openbare manifestaties (WOM) van toepassing. Er is sprake van een openbare manifestatie wanneer er meerdere personen zijn die in het openbaar een mening uiten en waarbij het uiten van deze mening centraal staat. Het recht om betogingen te organiseren of eraan deel te nemen is verankerd in artikel 6 en artikel 9 (lid 2) van de Grondwet. Het recht op vrijheid van meningsuiting is neergelegd in artikel 7 Grondwet. Deze grondrechten kunnen, onder bepaalde voorwaarden, worden beperkt.

Juist omdat vrijheid van betoging, levensovertuiging en meningsuiting grondrechten zijn is in de WOM niet gekozen voor een vergunningstelsel, maar voor een kennisgevingstelsel. De burgemeester kan op grond van de kennisgeving van een openbare manifestatie eventueel voorschriften en beperkingen stellen en de nodige veiligheidsmaatregelen treffen om de betoging ordelijk en vreedzaam te laten verlopen. De WOM bepaalt in artikel 5 lid 2 sub c dat de burgemeester een manifestatie kan verbieden:

- ter bescherming van de gezondheid,
- in het belang van het verkeer en
- ter bestrijding of voorkoming van wanordelijkheden.

De inhoud van de uiting is géén criterium voor de burgemeester om een manifestatie te verbieden. Tijdens de betoging zelf is de burgemeester bevoegd aanwijzingen te geven in het belang van bovengenoemde gronden. Ook kan hij - op dezelfde gronden - de betoging beëindigen (artikelen 6 en 7 WOM). De gemeenteraad kan in de APV regels opstellen over de wijze waarop de gemeente in kennis wordt gesteld. Voldoet de organisator daar niet aan, dan kan de burgemeester de manifestatie verbieden of beëindigen.

In de praktijk komt het voor dat manifestaties worden verboden ter voorkoming of bestrijding van wanordelijkheden. Het gaat dan bijvoorbeeld om betogingen van extreemrechtse partijen of groepen en tegendemonstraties van extreemlinkse groepen. Hierbij geldt:

- dat een verbod enkel mogelijk is op basis van “bestuurlijke overmacht”, waarbij de politie niet in staat is om de veiligheid van deelnemers te garanderen,
- dat de burgemeester het concreet en uitvoerig moet kunnen aantonen als hij vaststelt dat de inzet van politie buitenproportioneel is,
- dat de burgemeester zich moet hebben ingespannen om voldoende politie te verkrijgen,
- dat de burgemeester een andere locatie of tijdstip mag voorstellen of nadere voorschriften aan de manifestatie mag verbinden,
- dat de burgemeester bij het verplaatsen en/of beperken van de manifestatie uitvoerig moet motiveren waarom de toegestane route de enige acceptabele is en waarom de tijdsduur van de demonstratie zozeer wordt beperkt.⁴

Een verbod is dus slechts bij hoge uitzondering gerechtvaardigd en dan met name als een bestuurlijke overmachtsituatie dreigt te ontstaan. Daarvan is sprake wanneer de betoging

⁴ Zie www.burgemeesters.nl/bevoegdheden voor LJN AZ7212 over een casus rond een NVU-demonstratie in Apeldoorn.

naar redelijke verwachting gepaard zal gaan met dermate ernstige wanordelijkheden, dat er niet voldoende politie kan worden ingezet om de veiligheid van burgers en goederen adequaat te beschermen. In een zaak tussen NVU-aanhangers en de gemeente Venray (2006, LJN-nummer: AV3796) is dit gespecificeerd. Een verwachte confrontatie is onvoldoende grond voor een verbod.

Overigens spelen de omstandigheden van het geval wel een rol. Zo is het denkbaar dat vlak nadat een brand in een moskee heeft plaatsgevonden een demonstratie van extreem-rechts kan worden verboden; daar is dan duidelijk een link met de maatschappelijke onrust die al bestaat. De onrust is dan voldoende grond om de demonstratie op dat specifieke moment te verbieden. Mocht op een later tijdstip eenzelfde verzoek in de desbetreffende gemeente binnenkomen, dan moeten de omstandigheden van dat moment worden gewogen.

In situaties waarin de Wet openbare manifestaties niet voorziet of toch ernstige vrees is wordt voor oproerige beweging, andere ernstige wanordelijkheden of van rampen of zware ongevallen, dan kan de burgemeester gebruik maken van de noodverordening en noodbevel. Een noodbevel is te gebruiken om demonstranten te sommeren zich te verwijderen van een bepaalde plaats. Dit geldt met name als men afwijkt van de afgestemde route. Het noodbevel werkt individueel. Hierbij worden bijvoorbeeld extreemlinkse demonstranten bevolen zich te verwijderen om een confrontatie met extreemrechtse demonstranten te voorkomen. De noodverordening geldt voor een bepaald gebied. In Arnhem was de noodverordening erop gericht iedereen die de demonstratie wilde verstoren of verhinderen op te pakken (2005). In Vlagtwedde (Ter Apel) was in een noodverordening opgenomen dat deelnemers niet onherkenbaar mochten zijn, geen voorwerpen bij zich mochten dragen waarmee de orde verstoord zou kunnen worden en de politie bij iedere

verstoring van de openbare orde direct in kan grijpen (2004).

De Nationale ombudsman heeft in 2007 de publicatie *Demonstreren staat vrij* uitgegeven met daarin spelregels voor zowel demonstranten als overheid bij demonstraties.

Casus

NVU demonstratie in Den Bosch

Op 23 mei 2009 vindt in Den Bosch een demonstratie van de Nederlandse Volksunie plaats. De burgemeester van 's-Hertogenbosch had eerder die week de demonstratie verboden. De rechter schorste het besluit van de burgemeester, omdat de vrijheid van meningsuiting zwaarder woog dan de (praktische) bezwaren die de gemeente aanvoerde. Volgens de rechter is onvoldoende aangetoond dat er niet genoeg politie beschikbaar is in Den Bosch. De rechter perkt wel de route van de demonstratie in. Nu de demonstratie doorgaat, kondigt de burgemeester voor de duur van de demonstratie een noodverordening af, om te voorkomen dat linkse betogers de confrontatie zullen zoeken. De politie mag preventief fouilleren, omdat het grondgebied van de gemeente 's-Hertogenbosch tot een veiligheidsrisicogebied is verklaard zoals bedoeld in artikel 10c van de Algemene plaatselijke verordening 's-Hertogenbosch 1996. Ook is het de demonstranten op basis van de noodverordening verboden om helmen, maskers, shawls of bivakmutsen te dragen.

Op www.burgemeesters.nl/bevoegdheden:

- wetstekst
- bepalingen van de model-APV van de VNG
- publicatie *Demonstreren staat vrij*
- noodverordening van de gemeente 's Hertogenbosch
- uitspraak van de rechtbank LJN AZ7212 inzake NVU-demonstratie in Apeldoorn

Wet Publieke gezondheid

De Wet Publieke gezondheid implementeert de Internationale gezondheidsregeling en bevat onder meer afspraken op het terrein van infectieziektebestrijding en quarantaine.

Met de Wet Publieke gezondheid blijft de gemeente verantwoordelijk voor de infectieziektebestrijding:

- het college voor de algemene infectieziektebestrijding,
- de burgemeester voor het nemen van maatregelen.

Groepen A, B1, B2 en C

In de Wet Publieke gezondheid zijn ziekten ingedeeld in groepen A, B1, B2 en C. De burgemeester geeft in principe op basis van artikel 6 lid 2 leiding aan de bestrijding van een epidemie van een infectieziekte, alsook de directe voorbereiding daarop en draagt zorg voor de toepassing van de maatregelen. Een burgermeester is bevoegd om mensen zodanig in quarantaine te plaatsen (artikelen 35-39), gebouwen te sluiten (artikel 47) of anderszins aanvullende maatregelen te nemen.

Wordt een ziekte op de zogenoemde A-lijst geplaatst, dan ligt de centrale regie bij de minister van Volksgezondheid. Daarbij worden maatregelen landelijk afgestemd en kan de minister regels stellen over de verdeling van profylaxe middelen en vaccins, voor zover dit nodig is ten behoeve van de bestrijding van de ziekte.

Bij een epidemie van een infectieziekte behorend tot groep B1 of B2 neemt de minister van Volksgezondheid de leiding, voor zover de burgemeester van een gemeente die het aangaat daartoe verzoekt. De Mexicaanse griep is op 1 mei 2009 op basis van de Regeling Mexicaanse griep toegevoegd aan Groep A, die daarvoor alleen bestond uit Pokken, SARS en polio. Daarmee werden bevoegdheden verlegd en is ook de meldingsplicht van de ziekte ingevoerd.

De Minister kan de burgemeester ook opdrachten geven in geval de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) aanbevelingen doet. In dat geval hoeft het niet altijd om A-ziekten te gaan of alle

gemeenten te betreffen. Het kan zich bijvoorbeeld beperken tot belangrijke havens en luchthavens. Hierbij kan worden gedacht aan een aanbeveling om alle passagiers komend uit een besmet gebied te screenen op ziekteverschijnselen. Plekken waar een verhoogd risico bestaat op introductie van besmettelijke ziekten (zoals Schiphol en de Rotterdamse haven) hebben een speciale status in de wet. Daar dient onder meer een 24 uren bereikbare crisisdienst en een quarantainefaciliteit aanwezig te zijn.

Samenhang met Wet Veiligheidsregio's

Als de Minister de burgemeester opdraagt bepaalde maatregelen te treffen, blijft deze, samen met de GGD, verantwoordelijk voor de daadwerkelijke uitvoering van de maatregelen. Binnen het kader van de Wet veiligheidsregio's zullen de bevoegdheden van burgemeesters bij een bovenlokale crisis of ramp overgaan naar de voorzitter van de veiligheidsregio. De bevoegdheden uit de Wet publieke gezondheid zullen bij uitbraken van infectieziekten uit groep A in dat geval ook naar de voorzitter overgaan. De minister van VWS zal dan de voorzitter van de Veiligheidsregio aansturen. De afstemming met de regio verloopt in dat geval via het regionaal beleidsteam, zoals geregeld in de Wet veiligheidsregio's.

Casus

Sluiting sauna bij vermoeden legionellabesmetting

Iedere besmetting met een risico voor de volksgezondheid biedt op basis van de Wet Publieke gezondheid voldoende grond voor optreden. Centraal element is daarbij artikel 47 Wet Publieke veiligheid. Bij verdenking kan de burgemeester monsters laten nemen. Bij geconstateerde besmettingen, inclusief de aanwezigheid van genoemde sectoren, is de burgemeester bevoegd om goederen te laten ontsmetten of te vernietigen en gebouwen te doen sluiten. Bij dat laatste kunt u denken aan het sluiten van een sauna na constatering van legionellose (ook wel legionella genoemd), een van de bekende infectieziekten.

Op www.burgemeesters.nl/bevoegdheden:

- wetstekst
- verwijzingen en bronnen

Wet Bijzondere opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen (Bopz)

De Wet Bijzondere opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen (Bopz) geeft de procedures weer voor het (gedwongen) opnemen en behandelen van personen in psychiatrische ziekenhuizen: de voorlopige machtiging, de voorwaardelijke machtiging, de observatiemachtiging, de machtiging tot voortgezet verblijf, de in bewaringstelling op last van de burgemeester (IBS), en de machtiging op eigen verzoek.

De taak van de burgemeester in de opnameprocedure is beperkt tot de afgifte van last tot inbewaringstelling bij acuut dreigend gevaar voor of door de patiënt en de procedure voor een rechterlijke machtiging niet kan worden afgewacht. Artikel 20 Bopz geeft de burgemeester de bevoegdheid de betrokkene in bewaring te stellen wanneer de betrokkene gevaar veroorzaakt, het ernstige vermoeden bestaat dat een stoornis van de geestvermogens de betrokkene het gevaar doet veroorzaken, het gevaar zo onmiddellijk dreigend is dat een voorlopige machtiging niet kan worden afgewacht en het gevaar niet op een andere manier kan worden afgewend. Het moet dus gaan om:

- een gevaar en
- een stoornis.

De wetgever verstaat onder stoornis van de geestesvermogens de gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke verstoring van de vermogens tot denken, voelen, willen, oordelen, en doelgericht handelen.

Bij een spoedprocedure geldt de regel dat de burgemeester tot IBS kan gelasten als het gevaar (eerste criterium) zo onmiddellijk en dreigend is dat de vordering van een Rechterlijke Machtiging niet kan worden afgewacht. Bovendien hoeft de burgemeester nog geen zekerheid te hebben van de geestelijke stoornis (tweede criterium); een 'ernstig vermoeden' daarvan is in de spoedprocedure voldoende. Voor de voortzetting van een IBS beoordeelt de officier van justitie de stoornis uiteraard wel.

Voor de taak van de burgemeester zijn de volgende aandachtspunten van belang:

- Er is een geneeskundige verklaring nodig om de IBS-verklaring af te geven. De burgemeester oordeelt of de verklaring de last tot inbewaringstelling kan dragen. Het gaat om een schriftelijke verklaring. Alleen in uitzonderlijke gevallen volstaat een telefonische concept-verklaring, die snel gevolgd moet worden door een schriftelijke.
- De burgemeester dient zorg te dragen dat zo spoedig mogelijk de in bewaring gestelde wordt voorzien in rechtsbijstand
- Uiterlijk op de eerste werkdag na de afgifte van de IBS, moet de burgemeester de documenten aan de officier van justitie sturen.
- De burgemeester kan de bevoegdheid in de Wet Bopz delegeren aan een wethouder.

Een ieder kan de burgemeester op de hoogte stellen van het eventuele (dreigende) gevaar dat de patiënt oplevert. De familie kan dit zelf doen, maar ook hulpverleners of 'buitenstaanders'. De 'verzoekers' moeten zich richten tot de burgemeester van de plaats waar het gevaar dreigt, of waar dat zich al voltrekt.

Casus

Inbewaringstelling via arts die geen psychiater is

De burgemeester van Maastricht gelastte een inbewaringstelling op basis van een schriftelijke verklaring van een arts die geen psychiater was. De Wet Bopz stond daaraan niet in de weg. Volgens de rechter brengt het door het EHRM gestelde vereiste van een "objective medical expertise" wél mee dat, wanneer een persoonlijk voorafgaand onderzoek door een psychiater niet mogelijk is geweest, de rechter slechts een machtiging tot voortzetting van de inbewaringstelling mag verlenen na te hebben kennisgenomen van een schriftelijke - dan wel ter zitting mondeling afgelegde en in het proces-verbaal van de zitting te vermelden - verklaring van een niet behandelend psychiater die persoonlijk de betrokkene na diens inbewaringstelling heeft onderzocht.

Op www.burgemeesters.nl/bevoegdheden:

- wetstekst
- actuele voorstellen tot wijziging van de wet
- verwijzingen en bronnen

Wet Bibob

Bibob staat voor 'bevordering integriteitbeoordelingen door het openbaar bestuur'. Deze wet geeft bestuursorganen een instrument ter voorkoming en bestrijding van (georganiseerde) criminaliteit. Het voornaamste doel is het voorkomen dat de overheid ongewild criminaliteit faciliteert, bijvoorbeeld bij het witwassen van geld. Een bestuursorgaan kan krachtens deze wet besluiten een vergunning in te trekken of te weigeren indien het vermoeden bestaat dat de aanvragers of houders van de vergunning deze zullen gebruiken voor het plegen van strafbare feiten. Ook bestaat de mogelijkheid om vergunningen alleen onder bepaalde voorwaarden te verstrekken. Niet alle bestuurlijke

besluiten vallen onder het bereik van de Wet Bibob. Onder het bereik van deze wet zijn de volgende besluiten gebracht:

- diverse vergunningen,
- subsidies en
- aan te besteden overheidsopdrachten.

Het bestuursorgaan kan het Bureau Bibob vragen om een advies uit te brengen over het gevaar dat de vergunning zal worden gebruikt om strafbare feiten te plegen. Het Bureau Bibob verzamelt de benodigde gegevens van de aanvrager of vergunninghouder en stelt een advies op voor het bestuursorgaan. Elk advies wordt voorgelegd aan een Bibob-officier van justitie. Het advies van het Bureau Bibob kan drie uitkomsten hebben (artikel 3 Wet Bibob):

1. er is geen sprake van een ernstige mate van gevaar;
2. er is sprake van een mindere mate van gevaar;
3. er is sprake van een ernstige mate van gevaar.

Het is vervolgens aan het bestuur om zelfstandig een besluit te nemen al dan niet op basis van het advies.

Besluit tot weigering

Als een vergunning wordt geweigerd, is het vanwege de privacy van de aanvrager niet toegestaan om publiekelijk te vermelden op welke grond de vergunning is geweigerd. Uiteraard is het wel toegestaan om aan te geven wat de verschillende weigeringsgronden zijn die het Bureau Bibob in zijn algemeenheid hanteert, waarbij in het midden wordt gelaten welke weigeringsgrond in het specifieke geval de doorslag gaf. Alleen die gegevens die noodzakelijk zijn voor de motivering van de gemeentelijke beslissing zullen aan de betrokkene bekend worden gemaakt. Deze worden ook opgenomen in de beslissing (art 28 lid 1 en 2 sub a Wet Bibob). Mocht het bestuursorgaan willen afwijken van het Bibob-advies dan geldt daarvoor een verzwaarde motiveringsplicht (artikel 3:50 Algemene Wet Bestuursrecht).

Voordat het bestuursorgaan het BIBOB-advies gebruikt voor de onderbouwing van het besluit, moet het ervan overtuigd zijn dat het BIBOB-advies zorgvuldig tot stand is gekomen. Dit is de zogenoemde vergewisplicht, die is vastgelegd in artikel 3:9 van de Algemene wet bestuursrecht. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft in een uitspraak van 27 februari 2008 (LJN: BC5265) de vergewisplicht voor een BIBOB-advies nader uitgewerkt.

Casus

Bibob in Alkmaar

De burgemeester van Alkmaar liet nader onderzoek doen naar de situatie op de Alkmaarse Achterdam, voordat hij een definitief besluit nam over de sluiting van 92 bordeelramen in de prostitutiestraat. Aanleiding was een hoorzitting, waarop verhuurder Nool en de eigenaren van de betreffende panden hun bezwaren tegen de voorgenomen sluiting toelichtten. Volgens de gemeente zijn hierbij zaken ingebracht die nieuw onderzoek rechtvaardigen.

Op www.burgemeesters.nl/bevoegdheden:

- wetstekst
- actuele voorstellen tot wijziging van de wet
- *Handreiking bestuurlijke aanpak van georganiseerde misdaad*
- casusbeschrijvingen

In de Gemeentewet is opgenomen dat de burgemeester zich bedient van de politie in de handhaving van de openbare orde en in de hulpverlening. De politie beschikt over geweldsmiddelen om zo nodig af te dwingen dat men zich aan de regels houdt. De politie is daarmee een belangrijk - zo niet het belangrijkste - instrument om de daadwerkelijke handhaving van de openbare orde te vervullen. In de Politiewet 1993 zijn de taak en de organisatie van de politie bepaald. Tevens is in de wet omschreven op welke wijze de politie onder aansturing van bestuur en justitie staat.

Gezag (artikel 12 Politiewet 1993)

Als de politie optreedt ter handhaving van de openbare orde en ter uitvoering van de hulpverleningstaak, dan staat zij onder gezag van de burgemeester. De burgemeester kan de politie de nodige aanwijzingen geven voor de vervulling van deze taken. Deze aanwijzingen kunnen zowel planmatig als ad hoc zijn en zowel de individuele ambtenaren van politie als de gehele politie betreffen. Het gezag van de burgemeester strekt zich uit over alle politiefunctionarissen als zij in de gemeente optreden ter handhaving van de openbare orde, ook als zij in dienst zijn van andere politieregio's of van het Korps landelijke politiediensten (KLPD). Tevens heeft de burgemeester het gezag over de Koninklijke Marechaussee als deze in de gemeente optreedt ter handhaving van de openbare orde.

Het gezag over de politie in de handhaving van de openbare orde omvat twee elementen:

- de daadwerkelijke voorkoming en beëindiging van zich concreet voordoende of dreigende verstoringen van de openbare orde en

- de algemene bestuurlijke voorkoming van strafbare feiten, dat vorm krijgt in de participatie van de politie in het preventieve veiligheidsbeleid.

De hulpverleningstaak van de politie is algemeen van aard, maar heeft uiteraard betrekking op het werkkerrein van de politie. Het gaat erom burgers te helpen en te voorkomen dat zij slachtoffer van (verder) onrecht of ongeval worden.

Driehoeksoverleg

De politie staat onder duaal gezag: voor de handhaving van de openbare orde en voor de hulpverlening ligt het gezag over de politie bij de burgemeester en voor de strafrechtelijke handhaving ligt het gezag bij de officier van justitie. De Politiewet 1993 verplicht de burgemeester en de officier van justitie periodiek met de chef van het territoriale onderdeel van de politie te overleggen over de taakuitvoering van de politie. Dit is het driehoeksoverleg, dat in de praktijk meestal de vorm heeft van een districtelijke driehoek of districtscollege, waarin de gezamenlijke burgemeesters met de officier en de districtsleiding overleggen.

Formeel heeft het driehoeksoverleg geen eigen bevoegdheden; het is immers een overleg. Het overleg beperkt zich niet tot de uitvoering van de politietaak, maar in de praktijk vindt er vaak afstemming tussen de burgemeesters onderling plaats over hun inzet ter handhaving van de openbare orde en tussen bestuur en openbaar ministerie over de inzet van beide partijen. Voor de toepassing van een aantal bevoegdheden is de burgemeester verplicht tot samenwerking/samenloop met de officier van justitie. Het driehoeksoverleg is dan vaak het ontmoetingspunt.

Bestuur

Het bestuur van het regionale politiekorps is in handen van het regionaal college, waarin de burgemeesters en de hoofdofficier van justitie zitting hebben. Het regionale college stelt tenminste eenmaal in de vier jaar het beleidsplan en jaarlijks de organisatie, de formatie, de begroting, de jaarrekening, en het jaarverslag voor het regionale politiekorps vast. Voorts is het regionaal college het orgaan, waaraan de korpsbeheerder verantwoording aflegt over het door hem gevoerde beheer.

Zeggenschap

De zeggenschap van de burgemeesters over de inzet van mensen en materieel van de politie is een aantal jaren geleden ernstig ingeperkt. De burgemeester moet voor de vaststelling van de grenzen van een territoriaal onderdeel (district) van de politie worden gehoord. Als het district meer dan één gemeente omvat of niet samenvalt met de gemeentegrenzen, dan is voor de vaststelling van de grenzen de instemming van de betreffende burgemeester(s) vereist. Ook is de instemming van de burgemeester(s) vereist voor de aanwijzing van de districtschef door de korpsbeheerder. Plaatsing van ambtenaren van politie bij een territoriaal onderdeel geschiedt niet dan na overleg met de burgemeester. Indien de burgemeester(s) van oordeel is/zijn dat een ambtenaar van politie vanwege diens taakvervulling vervangen moet worden, dan draagt de korpsbeheerder zorg voor vervanging

Verantwoordingsplicht

De verantwoordingsplicht van de burgemeester jegens de gemeenteraad strekt zich ook uit over diens aansturing van de politie, inclusief zijn optreden in het regionaal college.

Op www.burgemeesters.nl/bevoegdheden:

- wetstekst

5

Wet veiligheidsregio's

De Wet veiligheidsregio's geeft het kader voor de bevoegdheden bij rampen en crises, ook wanneer die meer dan één gemeente tegelijk treffen of die het belang van één gemeente overschrijden (en dus bovenlokaal zijn). Een ramp wordt in artikel 1 Wet Veiligheidsregio gedefinieerd als een gebeurtenis:

- waardoor een ernstige verstoring van de fysieke veiligheid is ontstaan en
- waarbij een gecoördineerde inzet van diensten en organisaties van verschillende disciplines is vereist om de dreiging weg te nemen of de schadelijke gevolgen te beperken.

Bevoegdheden lokale ramp

In geval van brand, een lokale ramp, crisis of dreiging daarvan heeft de burgemeester een aantal bevoegdheden en taken:

- De burgemeester heeft het gezag bij brand alsmede bij ongevallen anders dan bij brand voor zover de brandweer daarbij een taak heeft (artikel 4).
- De burgemeester heeft het opperbevel in geval van een ramp of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan (artikel 5).
- De burgemeester kan de leiding van het ambulancevervoer aanwijzingen geven ten behoeve van de openbare orde (artikel 6).
- De burgermeester is belast met de informatievoorziening tijdens de ramp of crisis (crisiscommunicatie) naar bevolking en hulpverleners (artikel 7).

Het gezag bij brand en ongevallen anders dan bij brand (art 4) betreft de bevoegdheid van de burgemeester jegens de brandweer. De burgemeester kan op grond van het opperbevel van artikel 5 van de Wet Veiligheidsregio's géén rechtstreekse bevelen geven aan de bevolking. Daartoe dient hij bijvoorbeeld zijn noodbevoegdheden (artikelen 175 en 176 Gemeentewet) te hanteren.

Artikel 6 van de Wet veiligheidsregio's houdt in dat de burgemeester ook de zeggenschap heeft over de inzet van de ambulances. Indien het naar het oordeel van de burgemeester noodzakelijk is, kan hij aanwijzingen geven aan de (RAV) die in zijn gemeente verantwoordelijk is voor de ambulancezorg. Het is aan de burgemeester te bepalen of de openbare orde in het geding is en of er ingegrepen moet worden.

Artikel 7 verplicht de burgemeester informatie aan de bevolking van zijn gemeente te verschaffen tijdens een (dreigende) crisis. De informatie heeft betrekking op zowel de achtergronden van de crisis als op de gevraagde handelingen van burgers. Daarnaast verplicht dit artikel de burgemeester om de personen die betrokken zijn bij de bestrijding of beheersing van de ramp of crisis te informeren over de risico's voor de gezondheid en de te treffen voorzorgsmaatregelen en afstemming te zoeken met de informatievoorziening op Rijksniveau (artikel 7 lid 3).

Dit artikel heeft geen betrekking op informatievoorziening over alle potentiële bedreigingen (risicocommunicatie). Dat is geregeld in artikelen 45 en 46 en is een taak voor het bestuur van de veiligheidsregio.

Bevoegdheden bovenlokale ramp

Bij rampen en/of crises die de gemeentegrens overstijgen wordt opgeschaald tot regionaal niveau waar zich een regionaal beleidsteam (RBT) vormt. Het regionale beleidsteam bestaat uit de burgemeesters van de betrokken gemeenten, de Hoofdofficier van Justitie en de voorzitter(s) van betrokken waterschappen. Het RBT wordt voorgezeten door de voorzitter van de veiligheidsregio die tevens korpsbeheerder van de regiopolitie is.

De voorzittende burgemeester krijgt de bevoegdheden die bij een lokale crisis de burgemeester toekomen (artikel 39 lid 1), waaronder inbegrepen het noodbevel (artikel 175 Gemeentewet) en noodverordening (artikel 176 lid1 Gemeentewet). De burgemeesters van de bij de ramp betrokken gemeenten

worden geraadpleegd bij de totstandkoming van besluiten. Een burgemeester kan in het regionaal beleidsteam schriftelijk bezwaar doen aantekenen, indien hij van mening is dat een voorgenomen besluit het belang van zijn gemeente onevenredig schaadt (artikel 39 lid 4).

Rol Commissaris van de Koningin

De commissaris van de Koning ziet toe op de samenwerking in het regionaal beleidsteam en kan daartoe aanwijzingen geven (artikel 41 lid 1) volgens een door de regering gegeven ambtsinstructie (artikel 41 lid 2). In geval van een ramp of crisis van bovenregionale betekenis, of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, kan de CdK de voorzitter van de veiligheidsregio, zo mogelijk na overleg met hem, aanwijzingen geven over het inzake de rampenbestrijding of crisisbeheersing te voeren beleid (artikel 42).

Toegang rampterrein

Op basis van artikel 62 hebben diverse professionals in de crisisbeheersing vrije toegang tot alle plaatsen zijnde niet woningen, voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van hun taak nodig is. Zij kunnen daarbij andere personen en hulpmiddelen meenemen. Voor woningen geldt dat deze bevoegdheid alleen geldt bij onmiddellijk gevaar voor de fysieke veiligheid. Bij brand, ernstig en onmiddellijk brandgevaar, rampen en crisis is het de bovengenoemde functionarissen toegestaan woningen binnen te treden zonder toestemming van de bewoner. Ook bij incidenten die een onmiddellijk gevaar voor de omgeving opleveren, kan aangewezen personeel de woningen binnentreden.

Binnentreden voor hulpverlening

In de Algemene wet op het binnentreden van 22 juni 1994 worden voorwaarden gesteld aan het binnentreden van woningen. Deze voorwaarden zijn onverkort van kracht bij uitoefening van de bevoegdheden in de Wet veiligheidsregio's. Een schriftelijke machtiging zoals vereist in art 2, lid 1 van de Algemene wet op het

binnentreden is niet vereist, indien ter voorkoming of bestrijding van ernstig en onmiddellijk gevaar voor de veiligheid van personen of goederen terstond in de woning moet worden binnentreden (Algemene wet op het binnentreden, art 2, lid 3). Bij niet onmiddellijk gevaar kunnen de aangegeven functionarissen woningen slechts binnentreden met een schriftelijke machtiging die voldoet aan de voorwaarden zoals beschreven in de Algemene wet op het binnentreden.

Volgens lid 2 mogen de genoemde ambtenaren uitrustingstukken en hulpmiddelen mee naar binnen nemen en daar dan vervolgens gebruik van maken op zodanige wijze als zij voor een goede vervulling van hun taak noodzakelijk achten.

Op www.burgemeesters.nl/bevoegdheden:

- wetstekst
- verwijzingen en bronnen

6

Algemeen Plaatselijke Verordening (APV)

De APV is een belangrijke bron van openbare orde bevoegdheden. De gemeenteraad stelt de APV vast en belast de burgemeester daarin veelal met de uitvoering. APV bepalingen ter handhaving van de openbare orde zijn voorschriften die voor iedereen gelden en hebben betrekking op verschillende situaties: Evenementen, van drankgebruik tot samenscholingen, van voetbal tot het bij zich dragen van messen en van prostitutie tot gebiedsontzeggingen.

Wanneer moet een bevoegdheid in de APV?

De voorzieningenrechter in Alkmaar buigt zich over een aan een Texelaar opgelegd gebiedsverbod op basis van artikel 172 lid 3 Gemeentewet. De voorzieningenrechter concludeert dat de burgemeester voldoende tijd heeft gehad om via democratische weg de mogelijkheid van een gebiedsontzegging op te nemen in de APV. Sinds 2007 blijkt immers al de behoefte te bestaan om dit instrument op te nemen in de APV. De rechter betoogt dat lid 3 kan worden ingezet in een situatie waarin sprake is van een plotseling actueel opkomend of zich concreet voordoend gevaar voor de openbare orde dan wel in een situatie dat er van een concrete en actuele dreiging sprake is. In dit geval is artikel 172 lid 3 gebruikt ten behoeve van de reguliere handhaving. De voorzieningenrechter is van oordeel dat verweerder zijn bevoegdheid oneigenlijk heeft gebruikt. Met andere woorden: als het probleem structureel is, dan moet een bepaling worden opgenomen in de APV.

In een Rotterdamse casus over gebiedsontzeggingen stelt de Hoge Raad het volgende: '(...) gelet op de geschiedenis van de totstandkoming van artikel 172, derde lid, Gemeentewet, (...) het ervoor moet worden gehouden dat, zo in een gemeente een verordening geldt waarin is geregeld dat de burgemeester in het

geval van overlast gevende verstoringen van de openbare orde aan de betrokkene een zogenoemde verblijfsontzegging kan opleggen, deze regeling dient te worden toegepast en artikel 172, derde lid, Gemeentewet dan niet (ook) een grondslag biedt voor het opleggen van een gebiedsontzegging ter zake van verstoringen van de openbare orde waarop de APV het oog heeft.’⁵

Met andere woorden: als er een APV bepaling is, die toereikend is in een bepaald geval, dan kan de gemeente zich niet beroepen op andere wet- of regelgeving. Anderzijds kan de burgemeester met het ontbreken van een APV-bepaling dus wel eens bevoegdheden ontberen voor de aanpak van structurele - (dat wil zeggen niet plotseling opkomende) situaties.

Casus

Verblijfsontzegging op basis van de APV

In Nijmegen veroorzaakten jongeren veel overlast in winkelcentrum Meijhorst. De overlast bestaat uit hinderlijk rondhangen, brandstichten, vernielen en het vertonen van verbaal agressief gedrag tegenover ondernemers, bezoekers en omwonenden. Op basis van geconstateerde gedragingen heeft burgemeester De Graaf in 2008 aan in totaal 56 jongeren een verblijfsontzegging opgelegd. De burgemeester verbood de jongeren daarmee om gedurende 14 dagen 's avonds en 's nachts naar het winkelcentrum te gaan. De burgemeester zette hiervoor het samscholingsverbod uit de APV in. Nadrukkelijk bepaalde de burgemeester dat de maartregel noodzakelijk was om de openbare orde te herstellen. Naast het gebiedsverbod zijn andere middelen ingezet: extra toezicht van politie en gemeentelijke toezichthouders, cameratoezicht. Met het Openbaar Ministerie is de afspraak gemaakt dat zij prioriteit geven aan de vervolging van strafbare feiten door de 56 jongeren.

⁵ Zie bronnen en verwijzingen op www.burgemeesters.nl/bevoegdheden.

Op www.burgemeesters.nl/bevoegdheden:

- Bepalingen model-APV van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten
- verwijzingen en bronnen

7

Informatie-uitwisseling

Voor de uitoefening van zijn bevoegdheden moet de burgemeester een goede informatiepositie hebben. Hij moet kunnen beschikken over alle informatie die nodig is voor de handhaving van de openbare orde en veiligheid. Tegelijkertijd is allerlei justitiële documentatie omkleed met waarborgen, zodat deze niet voor een ieder beschikbaar is.

Het Openbaar Ministerie mag in principe informatie uit een strafdossier verstrekken aan een derde voor buiten de strafrechtspeling gelegen doeleinden. Aan welke derde en voor welk buiten de strafrechtspeling gelegen doeleind dat mag, is beschreven in de Aanwijzing Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens.

De aanwijzing stelt dat een burgemeester informatie uit een strafdossier mag ontvangen voor de volgende doeleinden:

- ten behoeve van het voorkomen van strafbare feiten;
- ten behoeve van de handhaving van de openbare orde en veiligheid.

Wat precies kan worden verstrekt is ter beoordeling van de Officier van Justitie. Proportionaliteit en subsidiariteit maken dat dit een zorgvuldige afweging moet zijn. Er kan alleen die info verstrekt worden die de ontvanger in staat stelt het doel te bereiken waarvoor de gegevens nodig zijn. Het integraal verstrekken van een compleet strafdossier is daarbij een brug te ver, omdat het niet noodzakelijk lijkt een compleet strafdossier (inclusief namen van getuigen, slachtoffers, fotomateriaal) in te zien om de impact op de openbare orde te kunnen beoordelen.

In principe moet het gaan om een dossier in een zaak waarin een veroordeling is geweest of tenminste een beslissing is genomen over vervolging. Info uit geseponeerde dossiers mag het OM in principe niet verstrekken. Daarnaast geldt dat er restricties gelden ten aanzien van specifieke informatie en/of maatregelen van bijvoorbeeld AIVD, MIVD of NCTb. Zo kan de Dienst Beveiliging Burgerluchtvaart op luchthavens maatregelen opleggen die niet met de desbetreffende burgemeester (hoeven te) worden gedeeld.

De Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) staat het verzamelen van persoonsgegevens alleen toe als daarvoor een doel is. Dit doel moet:

- duidelijk bepaald zijn;
- uitdrukkelijk zijn omschreven;
- gerechtvaardigd zijn.

De verantwoordelijke voor de gegevensverwerking moet:

- de gegevensverwerking beveiligen;
- informatie verstrekken aan de betrokkene;
- de gegevens corrigeren (op verzoek van de betrokkene);
- geheimhouding betrachten.

De betrokkene heeft recht op:

- inzage
- correctie
- het vragen van informatie over de verwerking van zijn of haar persoonsgegevens.

Het ministerie van justitie heeft een Handleiding verwerking persoonsgegevens opgesteld. Deze Handleiding bevat onder andere stroomschema's, checklists en toelichting op de wet.

Wet Politiegegevens

De Wet Politiegegevens (Wpg) is de privacywet voor de uitvoering van de politietaak. Persoonsgegevens die door de politie verwerkt worden betreffen vaak bijzondere gegevens. De Wpg geeft regels voor het beheer van deze gegevens door de politie. De belangrijkste wijziging met de oude wet is dat het woord 'register' niet langer het aanknopingspunt is. Net als in de Wet bescherming persoonsgegevens gaat het om het verwerken van gegevens. Ook in deze wet is het van belang dat het doel waarvoor (politie) gegevens worden verwerkt duidelijk bepaald, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd is.

Voor de handhaving van de openbare orde is de burgemeesters afhankelijk van politiegegevens. Daarom is in de Wpg opgenomen dat deze aan de burgemeesters verstrekt worden voor zover zij deze behoeven in verband met hun gezag en zeggenschap over de politie in het kader van de handhaving van de openbare orde. Hierin ligt de basis voor het vertrekken van gegevens uit de dagrapporten van de politie. De korpsbeheerder is verantwoordelijk voor het verstrekken van de politiegegevens. Het ligt dan ook voor de hand dat de burgemeesters met de korpsbeheerder afspraken maken over de wijze waarop de inzage in de dagrapporten wordt ingericht.

Op www.burgemeesters.nl/bevoegdheden:

- wetsteksten
- handleiding verwerking persoonsgegevens
- bronnen en verwijzingen

8

Wetgeving in aantocht

De bevoegdheden van de burgemeester zijn geen statisch gegeven. De wetgever brengt met regelmaat verandering in de taken en bevoegdheden van de burgemeester. Op dit moment (september 2010) hebben de Tweede en Eerste Kamer diverse wetsvoorstellen in behandeling met nieuwe of gewijzigde bevoegdheden van de burgemeester. Hoewel het onduidelijk is hoe de parlementaire behandeling zal verlopen en of de voorstellen tot wetswijzigingen leiden, is in dit hoofdstuk een overzicht opgenomen van de voorstellen die in behandeling zijn bij het parlement. De wetgeving betreft:

- Drank en Horecawet, bij de Tweede Kamer in behandeling.
- Doorzettingmacht Wet centra jeugd en gezin, idem.
- Wetsvoorstel herziening kindbeschermingsmaatregelen, idem.

Voorts is er discussie over andere mogelijke bevoegdheden voor de burgemeester. Daarvan is onzeker of deze zullen leiden tot concrete wetsvoorstellen. Zo is de aanpassing van de Wet Bibop in een vergevorderd stadium en is de verwachting dat deze binnenkort aan de tweede Kamer zal worden aangeboden. Vanwege de onzekerheid daarover besteedt dit zakboek er geen aandacht aan. Wel kunt u op www.burgemeesters.nl/ bevoegdheden een actueel overzicht vinden van de wetgeving die in aantocht is.

Drank- en Horecawet

De Drank- en Horecawet regelt de verkoop van alcoholhoudende dranken en het gebruik ervan in openbare inrichtingen. De wet zal aanzienlijk worden veranderd als de wetswijziging daartoe in werking treedt. De burgemeester wordt in plaats van het college van burgemeester en wethouders belast met de uitvoering en handhaving van de Drank- en Horecawet. De bevoegdheden

die voortvloeien uit de Drank- en Horecawet sluiten aan bij de bestaande verantwoordelijkheid van de burgemeester voor openbare orde en veiligheid. Op grond van artikel 174 van de Gemeentewet is de burgemeester nu immers al belast met “het toezicht op de openbare samenkomsten en gemakkelikheden alsmede op de voor het publiek openstaande gebouwen en daarbij behorende erven”.

De burgemeester wordt in staat gesteld bij vergunningplichtige inrichtingen die de regels van de Drank- en Horecawet niet naleven de vergunning voor een bepaalde periode te schorsen, naast de reeds bestaande mogelijkheden als het opleggen van een dwangsom of een boete en het intrekken van de vergunning. De verwachting is dat introductie van het instrument schorsing zal leiden tot een flexibeler inzet van sancties en derhalve tot een betere handhaving van de Drank- en Horecawet. Het kabinet wil het in sommige landen geldende systeem “drie keer fout, einde vergunning” niet wettelijk vastleggen.

Tot slot krijgt de burgemeester de mogelijkheid om ondernemers van levensmiddelenwinkels, warenhuizen, snackbars etc. (die nu zonder vergunning zwak-alcoholhoudende dranken verkopen) stevig aan te pakken als zij bij herhaling drank verkopen aan jongeren onder de aldaar geldende leeftijdsgrens (16 of 18 jaar). De burgemeester kan deze recidivisten tijdelijk of permanent het recht ontnemen om in die locatie alcoholhoudende drank te koop aan te bieden. De burgemeester wordt bevoegd tot oplegging van een last onder bestuursdwang als er toch drank verkocht blijft worden.

Vooruitlopend op het voorstel van Wet samenhangende besluiten zal een coördinatiebepaling in de Drank- en Horecawet worden opgenomen. Deze bepaling bevat een regeling voor de procedurele en inhoudelijke coördinatie in die gevallen dat een horecaondernemer naast een Drank- en Horecawetvergunning

óók gemeentelijke vergunningen nodig heeft om zijn bedrijf uit te kunnen oefenen.

Naast de controleurs van de Voedsel en Waren Autoriteit worden ook door de burgemeester te benoemen gemeentelijk toezichthouders aangewezen als toezichthouder op de Drank- en Horecawet . Deze toezichthouders kunnen namens de burgemeester bestuurlijke boetes opleggen aan ondernemers.

Op www.burgemeesters.nl/bevoegdheden:

- wetsvoorstel en memorie van toelichting (TK 32022)
- na inwerkingtreding: wetstekst en casusbeschrijvingen
- pilots en handreikingen op gebied van “jeugd en alcohol”

Doorzettingsmacht Wet centra jeugd en gezin

De Wet centra jeugd en gezin wijzigt de Wet op de jeugdzorg. Onderdeel van de wijzigingen betreft de zogenoemde doorzettingsmacht op casusniveau in de jeugdketen. De burgemeester kan daarmee een instantie aanwijzen die de coördinatie over de zorg voor een individuele jongere en mogelijk diens gezin krijgt.

Gemeenten hebben de plicht zorg te dragen voor de totstandkoming van Centra voor Jeugd en Gezin. Ook ligt de regierol over de jeugdketen bij de gemeente en heeft deze daarmee de plicht om te zorgen voor de totstandkoming van sluitende afspraken over de volle breedte van de jeugdketen. Het gaat dat om instanties van maatschappelijk werk, jeugdzorg, jeugdgezondheidszorg en onderwijs, maar ook om de eerstelijns gezondheidszorg (waaronder huisartsen, verloskundigen en kraamzorg) geestelijke gezondheidszorg, gehandicaptenzorg, instanties voor werk en inkomen, de leerplichtambtenaar, schuldhulpverlening, woningcorporaties en de politie, het

Openbaar Ministerie en het Halt-bureau. Instanties dienen onder regie van de gemeente te komen tot niet-vrijblijvende samenwerkingsafspraken.

Vaak zijn diverse organisaties betrokken zijn bij zorg voor een individuele jongere. Dan is het van belang tot afstemming en zorg te komen. De gemeente dient afspraken te maken met de partijen in de jeugdketen over de wijze waarop de coördinatie van zorg in concrete gevallen wordt ingericht en hoe deze wordt belegd. Wanneer er knelpunten ontstaan in de coördinatie van de zorg, dan zijn er twee interventies:

- Het zogenaamde escalatiemodel, dat onderdeel is van de samenwerkingsafspraken. Het model is een concrete werkwijze om knelpunten op te lossen.
- Indien met behulp van het overeengekomen escalatiemodel niet snel tot een adequate oplossing wordt gekomen, dan kan het zover komen dat een kind of gezin dat acuut zorg nodig heeft op dat moment door geen van de hulpverleners in voldoende mate zorg en hulp aangeboden krijg. De burgemeester kan dan zonodig een instantie aanwijzen als verantwoordelijk voor de coördinatie van de zorg en daarmee voor het oplossen van het geconstateerde knelpunt. Deze aanwijzing kan worden gegeven als instanties ondanks de gemaakte samenwerkingsafspraken de coördinatie van de zorg niet goed of snel genoeg beleggen en uitvoeren en een individuele jeugdige of het gezin daar de dupe van dreigt te worden. Deze aanwijzing kan worden gegeven aan een instelling voor (school)maatschappelijk werk, een instelling die jeugdgezondheidszorg uitvoert of aan het bureau jeugdzorg. De andere instanties die bij de hulpverlening een rol spelen, zijn gehouden om vanuit hun eigen professionele rol nauw samen te werken met de coördinator van de zorg.

De burgemeester moet beoordelen welke organisatie de coördinatie het best kan uitvoeren. De wetgever acht het ondenkbaar dat aan verzoeken van een door de burgemeester aangewezen

zorgcoördinator geen gehoor zal worden gegeven. Als dat onverhoopt wel gebeurt, is vermoedelijk oordeelsvorming door de inspecties in het kader van Integraal toezicht jeugdzaken (ITJ) op zijn plaats. De burgemeester kan de aanwijzing mondeling geven, maar dan moet hij deze binnen 24 uur schriftelijk bevestigen. De aanwijzing geldt als een besluit waartegen bezwaar en beroep mogelijk is.

Op www.burgemeesters.nl/bevoegdheden:

- wetsvoorstel en memorie van toelichting (TK 31977)
- na inwerkingtreding: wetstekst en casusbeschrijvingen

Wetsvoorstel Herziening kinderbeschermingsmaatregelen

In het kader van de herziening van de kinderbeschermingsmaatregelen krijgt de burgemeester een positie binnen het huidige stelsel van kinderbescherming. Burgemeesters kunnen de Raad voor de Kinderbescherming verzoeken een maatregel tot verplichte opvoedingsondersteuning op te leggen. Het gaat dan om situaties waarin opvoedingsondersteuning voor de ontwikkeling van het kind noodzakelijk is, maar waarin deze niet vrijwillig wordt aanvaard. De verplichte opvoedingsondersteuning is een vorm van ondertoezichtstelling.

Als de Raad voor de Kinderbescherming en een burgemeester het met elkaar oneens zijn over de noodzaak van verplichte opvoedingsondersteuning, kan de burgemeester de Raad voor de Kinderbescherming dwingen de zaak aan de kinderrechter voor te leggen. De burgemeester moet dat binnen 14 dagen na indiening van het verzoek bij de Raad voor de Kinderbescherming doen. Het is in alle gevallen aan de kinderrechter om een oordeel te vellen.

Op www.burgemeesters.nl/bevoegdheden:

- wetsvoorstel en memorie van toelichting (TK 32105)
- na inwerkingtreding: wetstekst en casusbeschrijvingen

Versteving regierol gemeenten in het lokaal veiligheidsbeleid

Ter versterking van de regierol van gemeenten in het lokaal veiligheidsbeleid is een voorstel tot wijziging van de Gemeentewet ingediend. De wijziging van de Gemeentewet omvat twee elementen:

- De verplichting voor gemeenteraden om vierjaarlijks een integraal veiligheidsplan vast te stellen.
- Een zorgplicht voor de burgemeester op gebied van lokaal veiligheidsbeleid.

Planverplichting

Voorstel is nu in de Gemeentewet vast te leggen dat gemeenten tenminste eenmaal per vier jaar een integraal veiligheidsplan vaststellen, waarin de gemeente op basis van analyse doelen, beoogde resultaten en inspanningen formuleert. Ook moet de gemeente de inspanningen die zij van anderen verwacht formuleren. De planverplichting is bedoeld om de gemeenten een visie te laten ontwikkelen en een leidende rol in het lokale veiligheidsbeleid te laten vervullen. Aan de planverplichting zijn geen bevoegdheden verbonden om de deelname van externe partners in het veiligheidsbeleid af te dwingen.

In de Memorie van toelichting zijn veel ‘kan-bepalingen’ opgenomen om te illustreren wat de gemeente allemaal zou kunnen met de planverplichting: ‘Gemeenten kunnen doelen ten aanden van fysieke veiligheid opnemen’, ‘Gemeenten en andere lokale veiligheidspartners kunnen wederzijds zaken agenderen’ en ‘Het is raadzaam dat gemeenten hun plannen regionaal intercollegiaal toetsen’. Het college van B&W wordt geacht het concept-plan op te stellen en is verantwoordelijk voor de uitvoering. Het college zal in die uitvoeringsfase met betrokken organisaties concrete afspraken moeten maken. De gemeenteraad controleert tussentijds en achteraf de uitvoering van het veiligheidsplan.

Zorgplicht

Het wetsvoorstel introduceert een zorgplicht van de burgemeester op gebied van integraal veiligheidsbeleid. De zorgplicht moet de ‘natuurlijke gezagspositie’ van de burgemeester versterken. De Memorie van toelichting geeft op een aantal punten aan wat de zorgplicht inhoudt:

- stimuleren van het tot stand komen en uitvoeren van het veiligheidsplan,
- aanspreekpunt voor de raad over (de kwaliteit van) het veiligheidsbeleid,
- voor externen is de burgemeester verantwoordelijk voor het tot stand komen en uitvoeren van het veiligheidsplan; hij is de regievoerder en kan worden aangesproken op het realiseren van het veiligheidsbeleid,
- over de uitvoering van de zorgplicht is de burgemeester verantwoording verschuldigd aan de gemeenteraad.

Bijlage Overige bevoegdheden

Een overzicht van wetten waarin de burgemeester als functionaris in wordt genoemd:

- Algemene Wet op het binnentreden
- Inkwartieringswet
- Kernenergiewet
- Oorlogswet voor Nederland
- Distributiewet 1939
- Wet op de lijkbezorging
- Wegenverkeerswet 1994
- Wet bodembescherming
- Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden
- Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag
- Wet inzake de luchtverontreiniging
- Wet op de kansspelen
- Wet op de openluchtrecreatie
- Wet rampen en zware ongevallen
- Wet verplaatsing bevolking
- Zondagswet
- Ontheeningswet
- Wet geneeskundige hulpverlening bij rampen
- Pandhuiswet 1910
- Artikel 428 en 438 Wetboek van Strafrecht
- Bodemproductiewet 1939
- Havenbeveiligingswet
- Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels,
- Rijkswet onderzoeksraad voor veiligheid,
- Wet rechtspositionele voorzieningen rampenbestrijders,
- Kieswet
- Wet ruimtelijke ordening
- Monumentenwet 1988

- Wet gemeenschappelijke regelingen
- Leerplichtwet,
- Waterstaatswet
- Burgerlijk Wetboek boeken 1, 4 en 5
- Telecommunicatiewet
- Paspoortwet
- Belemmeringenwet privaatrecht
- Boswet
- Wetboek van burgerlijke rechtsvordering
- Wet op de strandvonderij
- Gezondheids- en welzijnswet voor dieren

Op www.burgemeesters.nl:

- Nadere toelichting op een aantal van de hier genoemde bevoegdheden

Bijlage Trefwoordenregister

Ambulancevervoer	62
APV	15, 66
Bestuur politieregio	60
Bestuurlijke ophouding	30
Betogingen	47
Bevelen bestrijding ernstige overlast	32
Binnentreden van woningen	64
Bovenlokale ramp	63
Bureau Bibob	56
Cameratoezicht	27
Collegiaal bestuur	11
Commissaris van de Koningin	20, 63
Crisisbeheersing	62
Dagrapporten politie	72
Delegeren	10
Demonstraties	47
Districtscollege	59
Doorzettingsmacht in de jeugdketen	76
Drank- en Horecawet	74
Driehoeksoverleg	59
Drugshandel	36, 42
Evacuatie(bevel)	17
Gebiedsverbod	15, 66
Gedragsaanwijzing	32
Gemeenteraad	11
Gemeentewet	10
Artikel 151b	23
Artikel 151c	27
Artikel 154a	30
Artikel 172	14
Artikel 172a	32

Artikel 172b	34
Artikel 174	35
Artikel 174a	39
Artikel 175	17
Artikel 176	18
Artikel 176a	30
Artikel 177	10
Gezag bij brand	62
Gezag over de politie	58
Gokken	36
Huiselijk geweld	45
Hulpverleningstaak politie	59
Inbewaringstelling (IBS)	53
Infectieziekten	51
Integriteitsbevordering	55
Justitiële gegevens	70
Kinderbeschermingsmaatregelen	78
Koninklijke Marechaussee	58
Korps landelijke politiediensten (KLPD)	58
Lichte bevelsbevoegdheid	15
Locoburgemeester	11
Mandateren	10
Meldplicht	33
Noodbevel	17
Noodverordening	18
Noodverordening	18
Onteigening	40
Openbare orde - begripsbepaling	8
Opiumwet	42
Opperbevel bij rampen	62
Opvoedingsondersteuning	78
Overlast	32, 39
Politiegegevens	72
Politiewet 1993	58
Preventief fouilleren	23

Privacy	28
Quarantaine.....	51
Rampenbestrijding.....	62
Regierol gemeenten veiligheidsbeleid	79
Regionaal beleidsteam (RBT)	63
Regionaal college.....	60
Sluiten drugspanden.....	42
Sluiten woningen	39
Toezicht openbare inrichtingen.....	35
Toezicht openbare gemakkelijkheden	35
Twaalfminners.....	34
Veiligheidsbeleid.....	79
Veiligheidsrisicogebied.....	23
Verblijfsontzegging	15, 66
Vrijheid van meningsuiting.....	47
Wet Bibob.....	55
Wet BOPZ.....	53
Wet centra jeugd en gezin	76
Wet Damocles	42
Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast	33
Wet Openbare Manifestaties.....	47
Wet politiegegevens	72
Wet Publieke Gezondheid	51
Wet Tijdelijk Huisverbod.....	45
Wet Veiligheidsregio's.....	62
Wet Victor.....	40, 42
Wet Victoria.....	39
Witwassen.....	55
Zeggenschap over politie.....	60
Zorgplicht veiligheidsbeleid.....	80

Redactie

R. van Bennekom en W. Jong, Nederlands Genootschap
van Burgemeesters

Met dank aan

R. Dammen en J.G.H. Bos, COT Instituut voor Veiligheids- en
Crisismanagement, an AON-company
A.B. Engberts, C. Kouwenberg en andere medewerkers van het
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
E. Brainich von Brainich Felth

Ontwerp en opmaak

Digidee Ontwerpstudio, Enschede

Drukwerk

Ipskamp Drukkers, Enschede

Den Haag, 2010

ISBN

978-94-90423-03-2

© Nederlands Genootschap van Burgemeesters, 2010

Bij het opstellen van deze handreiking is de uiterste zorgvuldigheid betracht, aan de inhoud ervan kunnen echter geen rechten worden ontleend. Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het Nederlands Genootschap van Burgemeesters.

9 789490 423032

Nederlands Genootschap van Burgemeesters

Postbus 30435 2500 GK Den Haag

T 070 - 373 83 83 F 070 - 363 56 82

E info@burgemeesters.nl I www.burgemeesters.nl